

ΓΕΝΕΑ ΝΟΥΤΣΑΙΩΝ

"ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ,,

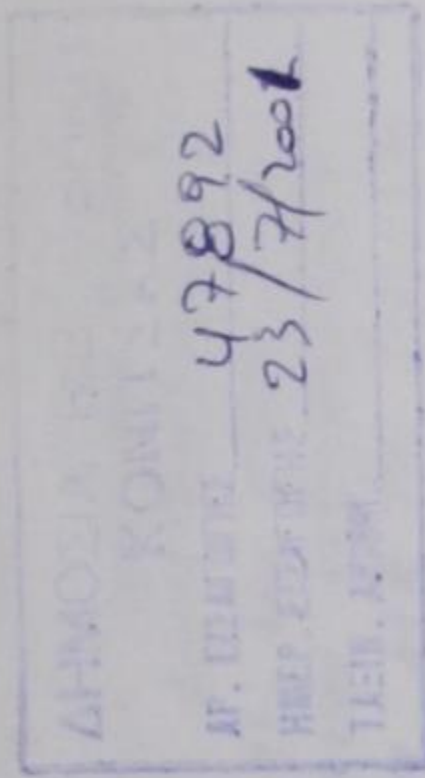
περίοδος: 1800'-2000'

ΥΠΟ

Γ. Ε. ΝΟΥΤΣΟΥ

ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ: ΜΑΡΤΙΟΣ 1988 ΙΟΥΝΙΟΣ

2000

Καθε γρηγοιο αυειτυηο φέρνει την υπογραφή του ευτταραία

[Handwritten signature]

Χαρισοου Σαν βιβλιοθηκη

εις κοινητητη

1002/90/50 1002/06/2001

[Handwritten signature]

Γεωργιος Ε. Αποστολ
Τηλ: 01-7520140
ΑΘΗΝΑ.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ (συνέχεια)

1.

Το γεγονός της εγκατάστασης των Νοτιοαίων από τον χώρο των Σουλιωτοκρατών στα άλλα μέρη της Ηπείρου και το επιβεβαιώνει το 1981 ένας τύπος Πείρου 90 χρόνων από το κοινό " ΠΡΑΜΑΝΤΑ, ο οποίος είχε συγγένεια με τους Νοτιοαίους οι οποίοι μπήκαν από το Σούλι ως υπνωτοζόοι δύο αδελφά και έζησαν στο άκρον των καρπών, γύρω στα 1981μ περίπου Νοτιοαίαν στα Πράμαντα, οι οποίοι της ήταν συγγενή των άκρων με τις ανώτερες των Βαίων και Πίφι Νοτιοαίων της. Αυτοπαύχης - (Λογικό).

Σε μερίτη των είναι καταλόγους των ο.π.ε. γαίνεται καθαρά ότι οι Νοτιοαίοι είναι καθαροί Ηπειρώτες και από εδώ εμφανίζονται οι στο Ε.Π.Δ.α.δ.ι.κ.ο. χώρο.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΤΗΛΕΦ. Ο.Τ.Ε	ΚΑΤΑΣΤΗ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΝΟΜΟΣ	ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ	ΤΗΛ. Ο.Τ.Ε	ΚΑΤΑΣΤΗ	
Η ΠΕΙΡΟΣ	ΑΡΤΗΣ	ΑΡΤΑ	30	Πράμαντα	ΣΤΕΡΕΑ	ΑΙΤΟΛΟΑΚΑΡΝΑ-ΝΙΑΣ	ΑΓΡΙΝΙΟ	1	ΑΓΡΙΝΙΟ	
		Αγιοι Ανάργυροι	1			ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	Καρπενήσι	1	Καρπενήσι	
	ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	Αγναντα	1			ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΑΓΙΟΣ ΚΙΩΤΟ	1	ΑΓΙΟΣ ΚΙΩΤΟ	
		Καταρακτιώ	1			ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	Εξακλήθια	2	Εξακλήθια	
		Μεγίστοι	1				ΣΧΙΝΟΣ	1	ΣΧΙΝΟΣ	
		Λύγρος	1				Κορινθός	2	Κορινθός	
		Γραμμένο	1				ΓΡΕΒΕΝΩΝ	Γρεβενά	2	Γρεβενά
		Ντοκούρι	1			ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΚΑΒΑΛΑΣ	Καβάλα	1	Καβάλα
		Κουτεφλιό	1				ΗΜΑΘΙΑΣ	Αλεξάνδρεια	1	Αλεξάνδρεια
		Ανατολή	1					Βέροια	2	Βέροια
Ελατιά	1					Λουτρος	1	Λουτρος		
Ιωάννου	30					Σαρακίνοι	1	Σαρακίνοι		
Πράμαντα	10					Φούφα	1	Φούφα		
Αμφιλοχόρι	3				ΠΕΛΛΗΣ	ΧΑΛΚΙΑΙΚΗΣ	1	Χαλκιάικης		
Αστόπετρα	2		Αυτοπαύχης		ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2	Θεσσαλονίκης		
Κόνιτσα	4		Αυτοπαύχης	ΘΡΑΚΗ	ΡΟΔΟΠΗΣ	ΡΟΔΟΠΗΣ	1	Ροδοπής		
Παυλίον	1		Αυτοπαύχης	ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΑ	ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΩΝ	ΔΟΔΕΚΑΝΗΣΩΝ	1	Ρόδος		
Δρακίδοι	1		Αυτοπαύχης				1	Κοζοινη		
Βρυόχωρι	1		Αυτοπαύχης				1	Ρόδος		
Ηδυσμενίτσα	2		Αυτοπαύχης				1	Κως		
Πρέβεζα	2						1			
Νικολίτσι	1						1			
Παχιά Αφός	1			Αυτοπαύχης						
Λαρίδα	5			Αυτοπαύχης						
Μαγνησία	4			Αυτοπαύχης						

Συνέχεια →

βί στα τρι βήματα, στην έδρα, να επιβραβεύσει, να δώσουν οι χωριανοί οτι είχαν ευχαριστηθεί, αφού παραδία
 κεδώνια, μήλα, βέ αυτόν πάν εαύτονε τή ΖΑΝΙΑ, - Ζήτους, απάυτες-παν νταν βτην νεριοχί " ΑΡΤΟΔΟΠΕΤΡΑ",
 βτής ΑΡΕΝΕΣ της Πινδου. Τη άνοιξη απήλαν να κερπίαν ει Ζήτοι ναυ νταν υπερασφένει βτή δάιδρα
 στο σκόνυβλα, ναυ νεκράς ο κεντρικός δρόμος του χωριού, και αναμύ έτμααν να τούς κάδουν με
 υαδιά από τις υπάκουες νταδαρές.

3: Ο Παλιομενός. Ασημύτος Ι. ΝΟΤΣΟΣ ο Παλιός του νταν κερπλου αναστηφός άλλα Νοτιόπρασιμπος
 ως κηιάτος - τυροκόμος - σπυρος και κηίως καός νοιτοκόμος, Επτάσμος εκμποι και ανεινός εκηίται
 κηίαση νεπένια, ναζι οι ΝΟΤΣΑΙΟΙ δα σταν νεπένια βτό κηίο νταν φητοι από τή κηία του ΣΟΛΙΟΥ
 νεράβαν ηρωτα βτην Λακιάδα διηαρο κηίο και κηία νεράβαν βτό ΝΟΤΣΙΚΟ και ηρωτόλαμα βτην
 αμην αυτών. Τη σπορά τμή εμάνε απήλος με τους ΣΟΚΑΔΕΣ. Είκε φηίτα ανηρωβόρα νεπένου 50-60
 αλλά είχε ποχία ΓΕΛΑΔΙΑ και κηίβια, φουρνία, βότες και αμύβη, ηά τις ανήρες των Ζών.

Ηταν βχέδόν αυτάρκων των κηηιάτων της κηηίας και σαν του νεπένια, εδίνε ως βοήθεια η με επιδροφή
 βέ οηοίους κηηιάτων του φηζούβαν τμή βοήθεια του, νταν δέ αρκετοί.
 Οι φηκές των Γελαδιών νταν βινόμες φαινόμενο βτό κηίο, φηζι τμή σποχή εκηίη στα τή κηηία νταν
 βραφένα και η κηηιοτόπια δυνάμενότερα να βουκίσει, αω βήκισα είναι στήδης βοκίς
 τμή σποχή εκηίη ναυ εχέδόν ο Παλιομενός νταν φητος, βτό κηίο νταν αποςύτατος ο Α. Κηηηίος και
 ηταν απήλος κηηίος απήτος κηηίη της σποτήτης βουκίχτης καός από Νότυ αυτάρκων, ως αποςύτατος
 και οικό κηηηίος κηηίητος οικό κηηηίη. Ηταν δς ποχί κηηηίητος βτους καός νοιτοκόμου και
 κηηίως βτόν Παλιομενός. Ζηίτημας, οος νεπένια φη βήκισα, οι εμάνε να βήκει στα βόλο και να είναι
 καός βτην κηηηίη αμύ και να κηηηίη να σποκίη από τους εκηίη, να βήκει να βήκει στα βόλο και να είναι
 ναζι δέν εναρκούβαν τα εβόρα από τμήν Αποβουταμύ και εμάνε τμή σποχή των εκηίη κηηηίος.

Ο Κηηηίος αυτάρκων ναυ νταν κηηηίητος και ηίη κηηηίη κηηηίητος εκηίητος τόν δς Παλιομενός
 αμύς 15 κηηηίη τόν εβήκε στα Δυαση. Δέν εμάνε ποχί ο Νηηίος από τμήν Ζήτα του Κηηηίητος,
 δέν φηζούβαν βτην Νυβό κηηηίη Δεμασπίο κηηηίη τόν Κηηηίητος και τόν Κηηηίητος
 Παρζι ο κηηηίητος τόν εβήκε τόν Παλιομενός τόν εβήκε τόν Αποβήτα οτι του φηζούβαν
 και είχε να του δόβει, ο Αποβήτατος γόκο τούτ και νταν ανήδωτος, ως σποχί ο Παλιομενός
 " Αμύτο εκηίη. Στα βήκισα τόν ο Παλιομενός ναυ νταν ποχί κηηηίη και ηρωτόλαμα τούς ταξιδόρα.
 κηηίη, είχε ποχί κηηηίη στο κηηηίητος. Ηίηε στην κηηηίη. Ηαρά τή πέρας τμή κηηηίητος
 κηηηίη στο Κηηηίη - Νηηίη - ναυ υπάρκει και βήκισα και τόν ηρωτόλαμα κηηηίη, εμάνε κηηηίη,
 νεράβει εμάνε κηηηίητος από κηηηίητος και τόν κηηηίητος. Παλιομενός και βήκισα τόν εβήκε τόν
 βδή Παλιομενός βηκοβόρων τόν κηηηίητος. Κηηηίητος τόν κηηηίητος κηηηίητος κηηηίητος

Ηίηε και κηηηίητος ντα κηηηίητος. Ηαράς ο Κηηηίητος κηηηίητος τόν Παλιομενός
 νεράβει κηηηίητος κηηηίητος τόν κηηηίητος και ο Κηηηίητος κηηηίητος από τούς κηηηίητος
 ηα τή κηηηίητος ναυ είχε κηηηίητος στο κηηηίητος. Τόν ηρωτόλαμα Διοκηηίητος
 ηίηε βτην κηηηίητος οηορ και τόν κηηηίητος δια βανότων
 κηηηίητος κηηηίητος, ηίηε βτον Παλιομενός και τόν κηηηίητος ο Κηηηίητος ηίηε
 βτην κηηηίητος και ηίηε κηηηίητος και τόν κηηηίητος, εμάνε κηηηίητος κηηηίητος

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΥΝΕΧΕΙΑ

Το 1910: Νοέμβριος. μάλλον εμφανίσει, ο μεταφραστής χαρμόδουνη είδηση.
 Υπάρχει στην Ελλάδα ο τίτλος: ΠΡΟΝΟΜΙΑ ΕΚΜΗΧΕΙΑΣ, 16ος εν παραλλαγής να είναι
 στον Ελλαδικό χώρο νοέμβριος η ΝΟΥΤΕΙΟΣ.
 Παραθέτω ενθουσιαστικά παρόμοια με το ΝΟΥΤΕΙΟΣ ως βάση μες μικρή αλλαγή, παραλλαγή.
 χωρίς να αλλάξει το βασικό όνομα:

- ΓΙΑΝΝΟΥΤΣΟΣ : ΓΙΑΝΝΗΣ + ΝΟΥΤΣΟΣ
- ΜΠΑΝΟΥΤΣΟΣ : ΠΑΝΟΣ + ΝΟΥΤΣΟΣ
- ΝΑΤΣΗΣ : Αλλαγή φρακτών
- ΝΟΥΤΣΗΣ : αλλαγή φρακτών
- ΝΟΥΤΣΙΟΣ : Προσθήκη φρακτών
- ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ : Ανδρέας + ΝΟΥΤΣΟΣ
- ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΣ : Σύνθετο: ΠΑΠΑΣ + ΝΟΥΤΣΟΣ
- ΝΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ : Προσθήκη συν. νεογέννητο
- ΝΙΤΣΟΣ : αλλαγή φρακτών
- ΝΙΤΣΟΤΟΛΗΣ : Σύνθετο: ΝΟΥΤΣΟΣ + ΤΟΛΗΣ: (Από οτοφές)
- ΝΙΤΣΙΟΣ : αλλαγή + προσθήκη
- ΝΟΥΤΣΑΤΟΣ : Προσθήκη συν. θάτη το ΑΤΟΣ
- ΝΟΥΤΣΙΑΣ : Προσθήκη και αλλαγή φρακτών
- ΝΟΥΤΣΙΟΣ : παρατήρηση και προσθήκη φρακτών
- ΝΟΥΤΣΙΑΣ : Αλλαγή φρακτών

ΞΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ : περιοδικό : Κόιντια : Νο 64:1995

Ημερολόγιον Τούτου Λόχου του Ανεξαρτήτου Τάγματος
 Κορίνθως - κατά τας επιχειρήσεις του Ελληνοπαλικού
 πολέμου του 1940. ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ : ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΝΤΑΡΑ.

- Δύναμις του Λόχου.
- Αξιωματικοί
- Διοικήτης του Λόχου.
- Λοχαγός Δημήτριος Καντάρας.
- Ανθυπολοχαγός Κατσένης Μιχαήλ, Πρωτοσυγέλλου Χαρίλαος, Λαζόπουλος Λάζαρος.
- Ανθυπασπιστής Καλλιανέσης Ηλίας.
- Σπιστής Λόχου, Λοχίας Τάπης Σωτήριος Βοηθός σπιστού, Δεκ. Τάπης Παύλος.
- Αν Διοικησία - In Ομάς**
- Λοχίας Ζάμπος Βασίλειος
- Δεκανέας Γκόσιος Διονύσιος, Οικονόμου Ιωάννης
- Στρατ. Μίσσιος Δημήτριος, Πρέντζας Θεόδωρος, Μουτσιούλης Ευθύμιος, Κίτσος Αθανάσιος, Καραντζιός Δημήτριος, Καραντζιός Μιχαήλ, Γαργάλας Αθανάσιος, Τσιάπης Νικόλαος, Τσιάπης Μιλτιάδης Ντίκος Χρήστος.
- Λοχίας Ρώσσιος Στέργιος Δεκ. Τόσκας Κωνσταντίνος
- Στρατ. Παναγιώτου Αθανάσιος, Πανατζής Σωτήριος, Τσιώτος Ανέστης, Κίτσος Ιωάννης, Ρόβας Γεώργιος, Βέτσας Ιωάννης, Ντίνης Νικόλαος, Νάτσος Γεώργιος, Κονίνης Λεωνίδα, Πατζίης Ανδρέας
- 3η Ομάς**
- Λοχίας Γιαννούλης Ανέστης Δεκ. Τσιρώνης Χρήστος
- Στρατ. Σιώμος Χρήστος, Νούτσος Ευάγγελος, Νταγκουβάνος Απόστολος, Γιώτης Ιωάννης, Σιάφης Νικόλαος, Νούσης Χαράλαμπος, Νούτσος Χαράλαμπος, Δήμου Ευάγγελος, Γκίκας Ευάγγελος, Τσομπάνος Βασίλειος, Σελτσιώτης Χρήστος, Λέκκας Χρήστος : ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ:

Περιοδικό: Κόιντια Νο 76:1997

Ένα διηγερό κορυφαίο Εθνικοϊστορικό γεγονός του 1940

Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος με βρήκε επιστρατευμένο στις προφυλακές των Ελληνοαλβανικών συνόρων, στον 1ο λόχο προκάλυψης του λοχαγού Δημητρίου Καντάρου, που είχε την έδρα του στη Βούρμπιανη και υπάγονταν (αν και ανήκε στο Ανεξάρτητο τάγμα Κονίτης) στο μικτό απόσπασμα της Πίνδου με Διπλή τον συν/χη Δαβάκη Κώστα που είχε την έδρα του στο Επταχώρι Καστοριάς, αλλά φιλοξενήθηκε και στο χωριό μας (Φούρκα), λόγω της γειτονίας με το Επταχώρι.

Στις 28.10.1940, ημέρα Δευτέρα, ώρα 6 πρωινή, οι Ιταλοί, αφού χτύπησαν τα φυλάκιά μας (220, 230 και 240), τ' απόγευμα τάγμα των Ιταλών (τιμήμα της επίλεκτης ορεινής Μεραρχίας Τζιούλια των Αλπινών) που αριθμούσε 15 χιλ. στρατό εισέβαλε από την Ερσέκα της Β. Ηπείρου. Ο λόχος μας ύστερα από Δ/γή του Κ. Δαβάκη, ξεκίνησε από τη Βούρμπιανη και συμπίπτησε σε νέα γραμμή στη Λυκόραχη.

Στις 30.10.40 ημέρα Τετάρτη, ύστερα από νυχτερινή Δ/γή του Κ. Δαβάκη, σποχωρήσαμε στο Επταχώρι, όπου ήταν η έδρα της 1ης Μεραρχίας. Την ίδια μέρα καταλήφθηκε απ' τους Ιταλούς η Λυκόραχη (Κεφαλοχώρι).

Την ημέρα αυτή ο Λυκοραχίτης Νικόλαος Νούτσος βγήκε στο παράθυρο του σπιτιού του και βροντοφώναξε:

"Ζήτω η θάνατη Ελλάδα μας". Δυστυχώς όμως μια αδέσποτη ιταλική σφαίρα τον άφησε άπνου.

Ο μακαρίτης Νικόλαος, έτσι τον φώναζαμε, ήταν ένας καλός οικογενειάρχης.

Χης, τίμιος, ήσυχος και εργατικός, με 2 κοριτσάκια, το ένα η Ρήνα ήταν μαθήτριά μου το 1935, όταν πρωτοδιορίστηκα δάσκαλος στη Λυκόραχη. Τυχαιά συνταξίδεμα μαζί της το 1994 από τη Θεσσαλονίκη. Εγώ για το χωριό μου κι αυτή για γάμο στο χωριό της. Αιωνία η μνήμη σου Νικόλα!

Προτείνω στην προοδευτική κοινότητα Λυκόραχης (Κεφαλοχωρίου) να τιμήσει τη μνήμη του μακαρίτη Νικόλαου του πρώτου θύματός της, το '40.

Τελειώνοντας, προσθέτω και την παρακάτω συγκινητική σχετική διήγηση του σεμνηστου λοχαγού μας, Δημητρίου Καντάρου, απ' την Μικρασιατική καταστροφή μας (1919-1922), ο οποίος όταν έμαθε για τον ηρωικό θάνατο του Νικόλαου Νούτσου, έκλαψε πικρά και τα δάκρυά του έτρεχαν ασταμάτητα.

Να τι μας είπε με τρεμουλιαστή φωνή:

Παιδιά μου. Ο Νικόλαος Νούτσος, ήταν ένας ενθουσιώδης στρατιώτης μου στον Μικρασιατικό πόλεμο, αλλά δυστυχώς σκοτώθηκαν όλοι οι στρατιώτες μου και γύρισα στην πατρίδα μας, μόνον με τον αλησμόνητό μου Νικόλαο Νούτσο.

Δεν θα τον ξεχάσω ποτέ, μα ποτέ, σ' όλη μου τη ζωή.

Αιωνία η μνήμη αυτού του ήρωα, καθώς και όλων των παλικαριών μου, που έπεσαν σ' εκείνον τον άνισον και σκληρόν αγώνα, υπέρ Πίστεως και Πατρίδος.

"Ανδρών επιφανών πάσα γη τάφος". Περικλής.

Χρ. Εξάρχου

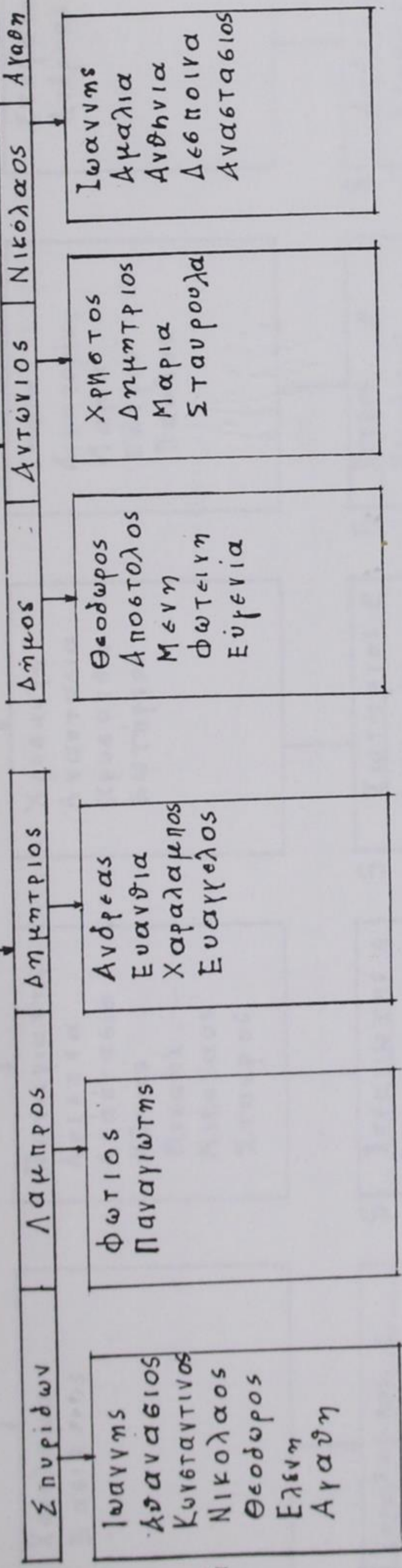
Σημείωση: Ο πατέρας μου τον φώναζε να μην μπά, στο σπίτι, αλλά ο Ζέβελος ήταν ανυποχώρητος: Ανοήτωση 6 η 171717 30 κ.

1 ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

2 Ιωάννης Χρήστος (Κίτας)

Θεοδώρα

3

4

Νούτσος	Αθανάσιος :	Νούτσος	Α. Ανδρέας :	1897 - 1991
"	Δημήτριος :	"	Δ. Χαράλαμπος :	1907 - 1947
Νούτσος	Α. Ιωάννης :	"	Δ. Ευάγγελος :	1909 - 1947
"	Α. Χρήστος :	"	Α. Θεόδωρος :	1895 - 1959
Νούτσος	Ι. Σπυρίδων :	"	Δ. Απόστολος :	1903 - 1972
"	Ι. Λαμπρός :	Νούτσος	Α. Χρήστος :	1917 - 1948
"	Ι. Δημήτριος :	"	Α. Δημήτριος :	1921 -
Νούτσος	Χ. Αντώνιος :	Νούτσος	Ν. Ιωάννης :	1920 -
"	Χ. Νικόλαος :	"	Ν. Αθανάσιος :	1929 - 1993
Νούτσος	Σ. Ιωάννης :			
"	Σ. Αθανάσιος :			
"	Σ. Κωνσταντίνος :			
"	Σ. Νικόλαος :			
"	Σ. Θεόδωρος :			
Νούτσος	Α. Φωτίος :			
"	Α. Παναγιώτης :			

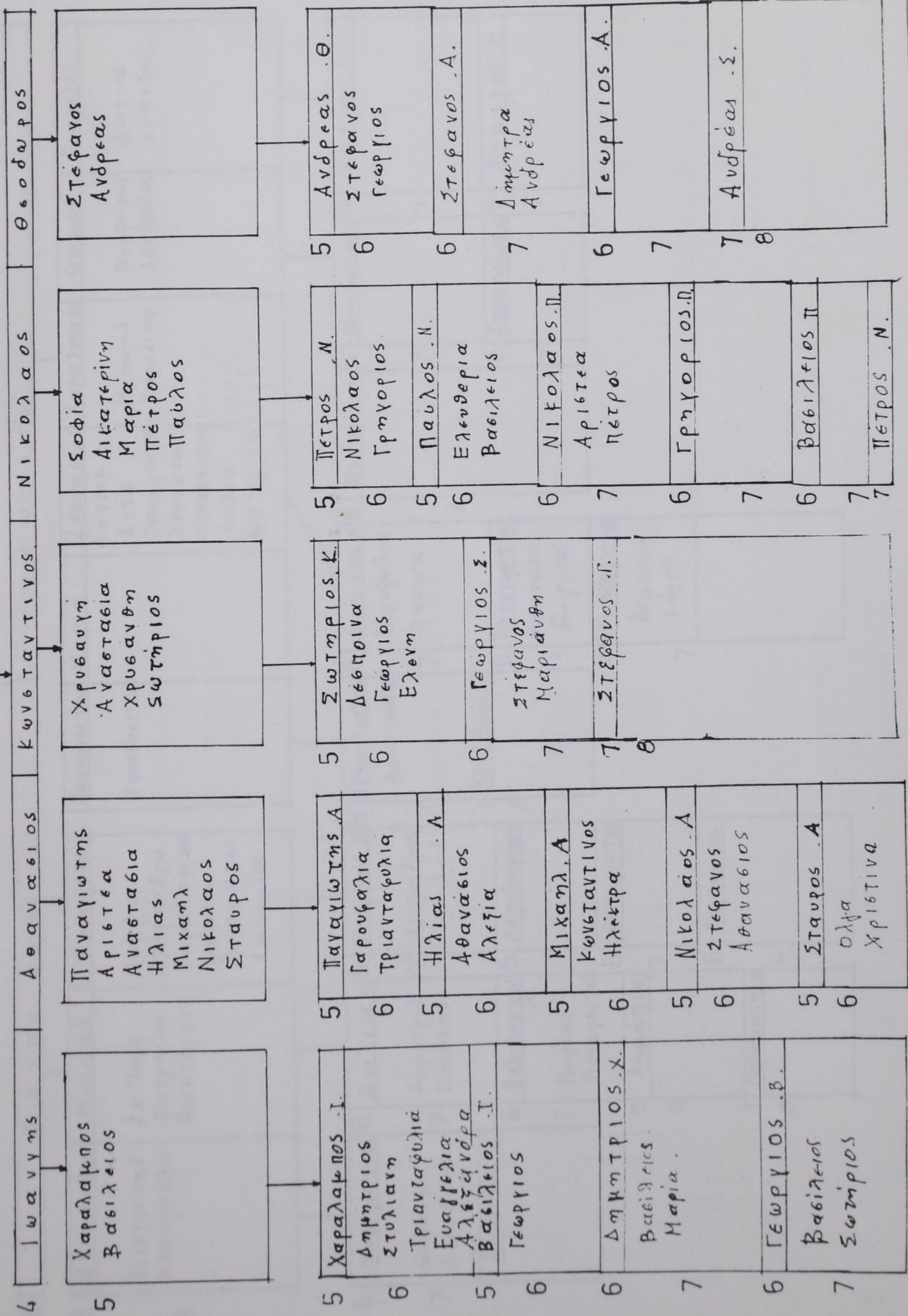
- 1 : Πατέρας: Γενάρχης.
- 2 : Αδέρφια
- 3 : πρώτα ξαδέρφια
- 4 : δεύτερα ξαδέρφια
- 5 : Τρίτα ξαδέρφια
- 6 : Τέταρτα ξαδέρφια.
- 7 : Πέμπτα ξαδέρφια
- 8 : Έκτα ξαδέρφια
- 9 : Εβδομα ξαδέρφια

3 ΣΠΥΡΙΔΩΝ

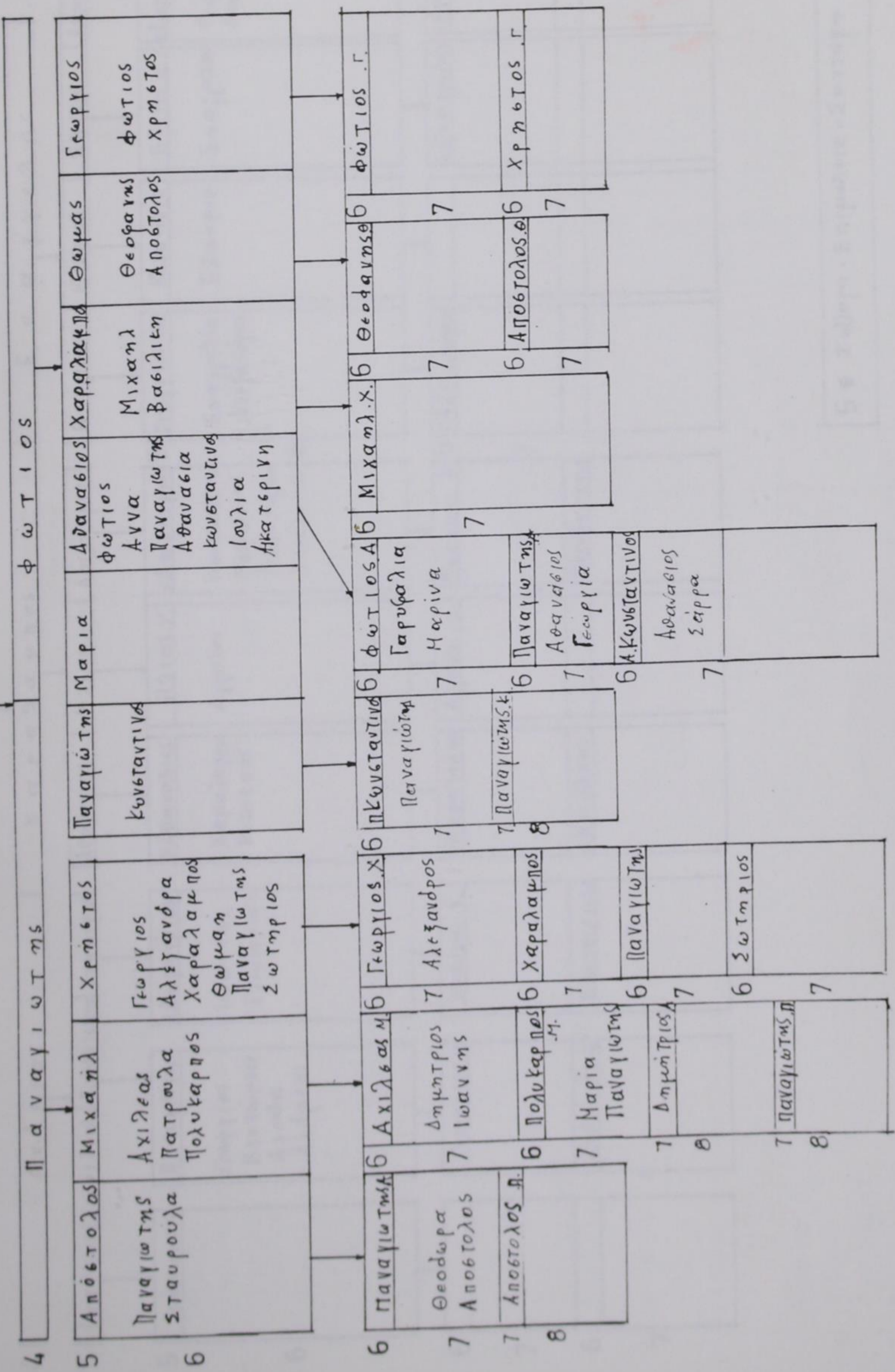

3 ΛΑΜΠΡΟΣ

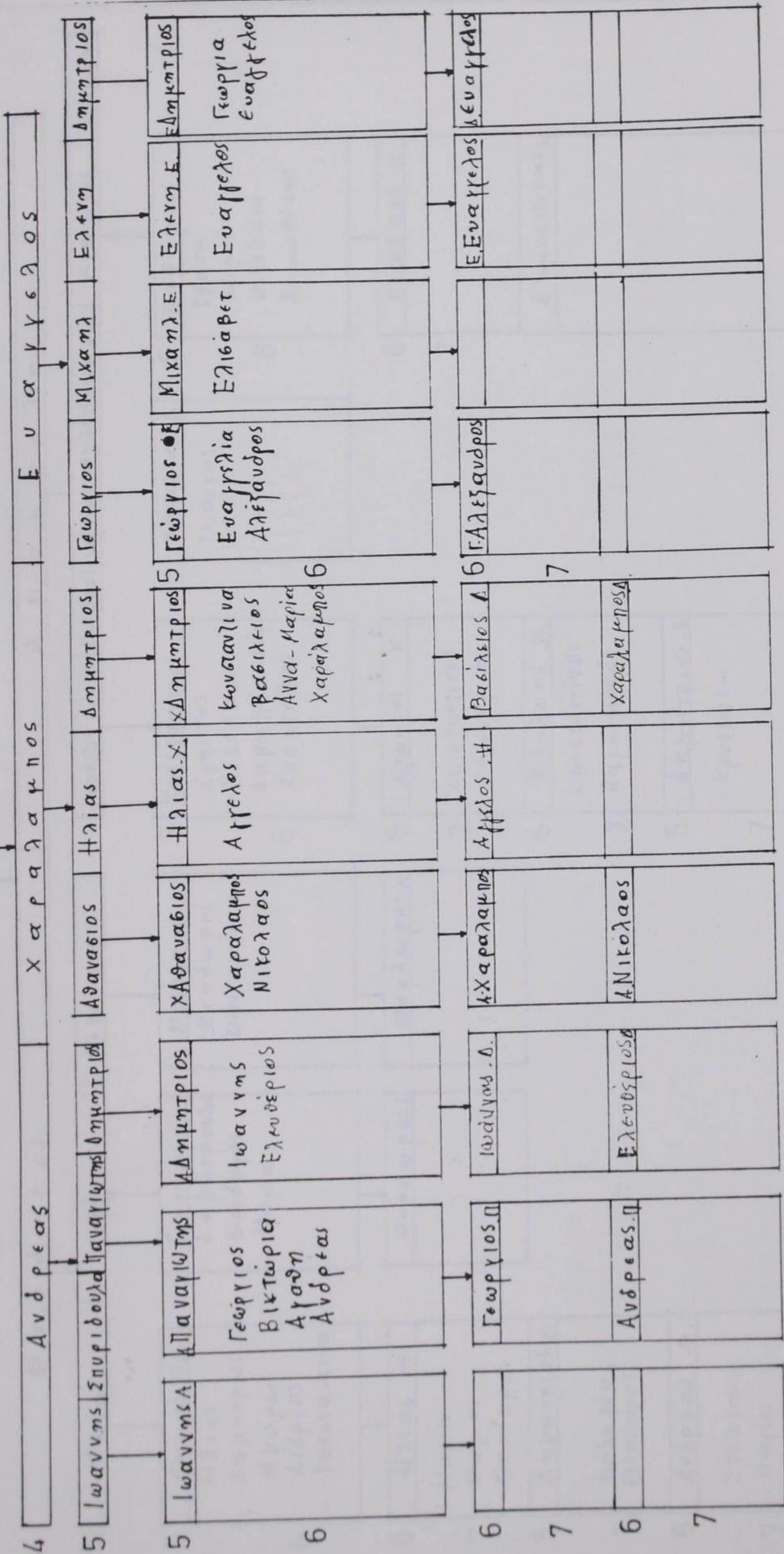

3 ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

5 • Σχολογιο - Επιμελεια - Σύνταξη

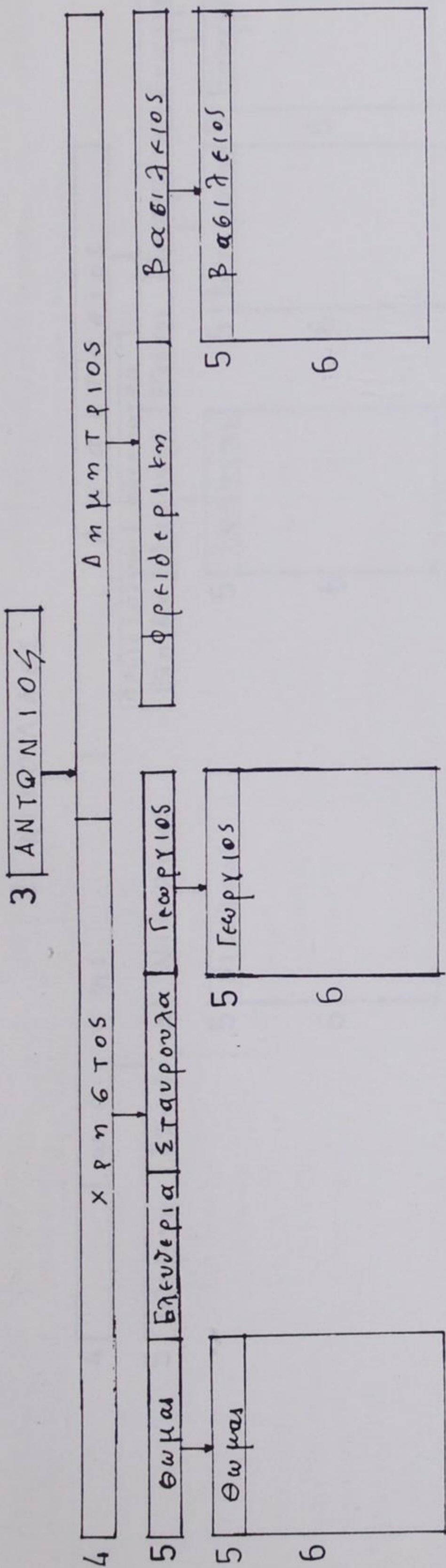

Ανατένεται Τέ γίνος του Αντωνίου

3
Αγαθη Χ. Δ. φασουλ
Θεοδωρα Χ. Β. Ευθυμιου

4
Ευανθια Δ. κ. Σδουκου
Μενη Δ. Μπαλντουμα
Φωτεινη Α. Χατζιου
Ευφενια Δ. Η. Καρανικα
Μαρια Α. Η. Νουτκου
Σταυρουλα Α. Θ. Καρανικα
Αμαλια Ν. Γ. Σδουκου
Ανθνια Ν. Β. Κολωνιαρη
Δεσποινα Ν. Π. Καρανικα
Ελενη Σ. Σ. Καρανικα
Αραση Σ. Ζηλιατζιου

5
Αριστεα Α. Σ. Τζοζη, Γεωργια
Αγασταςια Α. Μητροπολια
Χρυσαυγη Κ. Θ. Γαζωλα
Αναστασια Κ. Γ. φασουλ
Χρυσανθη Κ. Ντινη
Σοφια Ν. Γ. Ζηγοπουλου
Μαρια Ν. Σ. Ποφιδου
Αλεξτερην Ν. Α. Κυρτοπουλου
Μαρια Φ. Ι. Νουτκου
Σπιριδουλα Α. Π. Αδαμου
Ελενη Ε. Νουτκου
Κωνσταντινα Α. Π. Πιλιτακη
Γιαννουλα Α. Θεοδωριδου
Βασιλιμη Α.
Ειρηνη Α.
Ελευθερια Χ.
Σταυρουλα Χ.
Φρειδερικη Δ.
Πολυφηνη Ι.
Ελευθερια Ι.
Ελνιδα Α.
Ελενη Α.
Φρειδερικη Α.
Κλεο πατρα Α.

7
Αριστεα Ν.
Δημητρα Σ.
Θεοδωρα Π.
Μαρια Φ.
Γαρυγλια Φ.
Μαρια Δ.
Μαριδνθη Γ.
Σαππα Κ.
Μαρια Η.
Ποχφηνη Δ.
Στυλιανη Α.
Μαρια Α.
Βασιλιμη Α.
Κρυσταλω Δ.
Γεωργια Π.
Μαρια η.

8 Νικολετα Θ.

6
Αλεξανδρα Χ.
Στυλιανη Χ.
Τριανταφυλλη Χ.
Ευαγγελια Χ.
Γαρουφαλια Π.
Τριανταφυλλια Π.
Αλεξια Η.
Ηλεκτρα Η.
Ολγα Σ.
Χριστινα Σ.
Δεσποινα Σ.
Ελενη Σ.
Ελευθερια Π.
Σταυρουλα Α.
Πατρουλα Μ.
Αλεξανδρα Χ.
Θωμαν Χ.
Αννα Α.
Αθαναδια Α.
Ιουλια Α.
Αικατερινη Α.
Βασιλιμη Χ.
Βικτωρια Π.
Αγαθη Π.
Κωνσταντινα Δ.
Ευαγγελια Γ.
Ελιδαβετ Μ.
Γεωργια Δ.
Αφορω Θ.
Κωνσταντινα Θ.
Μαρια Γ.
Κωνσταντινα Ν.
Ιβονη Ε.
Μιρελα Ε.
Αννα Μαρια Α.

Σ. Λαηπα.

Σδουκου

Καρνεζου
Παυλιδου
Δημητριου

Παναγιωτα
Δ. Τσαμπαρουνη
Δ. Ζουνη
Η. Νουτκου
Ι. Ηλιοδρομητου

ΕΡΕΥΝΑ ΕΠΙ ΕΝΟΣ ΤΟΠΙΚΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΤΡΟΠΟΥ
 ΤΗΣ ΛΥΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ
 (ΕΝ ΧΩΡΙΟΝ ΜΕΤΑΦΕΡΕΤΑΙ)

Α' ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΤΑΚΤΑ ΣΥΜΒΑΝΤΑ ΤΟΥ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Τήν 1ην Αύγούστου καί ούχί τήν 1ην Σεπτεμβρίου, ὡς ἀνέφερον δι' ἐπιστολῆς μου εἰς τήν ἐπιτροπήν, ἔκαμα τήν ἀρχήν τοῦ προβλεπομένου ὑπ' ἐμοῦ ταξιδίου εἰς τήν γενέτειρά μου πατρίδα μέ τόν κρυφόν πόρον ὅπως ἐκκληρώσω τόν σκοπόν μου, δηλαδή τήν ἔρευναν τῆς μεταφορᾶ τοῦ χωριοῦ καί τοῦ τεχνικοῦ τρόπου ἐπιλύσεως τοῦ ζητήματος.

Ἦς μέσον μεταφορᾶς εἰς τήν περιοχὴν μας ὑπάρχει μόνον τό αὐτό κίνητον, καί τοῦτο λαβών μετέβην εἰς τήν Κόνιτσαν ἐξ Ἰωαννίνων.

Εἰς τήν ἀμέσως ἰδιαιτέραν μου πατρίδα μετά τήν γενέτειράν μου ἦλθον εἰς ἐπαφὴν μέ τούς ἐκεῖ διαμένοντας χωριανούς μου. Ὁμίλησα εἰς αὐτούς μέ ζέσιν διὰ τόν σκοπόν τῆς ἀφίξεώς μου καί διὰ τήν περαιτέρω δρᾶσιν, ὥστε οὔτοι σκεπτόμενοι ὅτι μόνον διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ, τῆς μεταφορᾶς, δύναται τό χωριό νά ἐκπολιτισθῇ καί νά ὀρθοπιδῆσῃ οἰκονομικῶς, μὲ ἔδωσαν θάρρος καί τήν ὑπόσχεσιν ὅτι θά μέ βοηθήσουν εἰς τήν ἐπίλυσιν τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος.

Εἰς τήν Κόνιτσαν ἦλθον εἰς ἐπαφὴν καί μέ τας ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, ὡς τόν προϊστάμενον τῶν Δημοσίων Ἔργων Μηχανικόν κ.κ. Σαμαρᾶν καί τόν προϊστάμενον τῆς Τ.Υ.Δ.Κ. κ.κ. Φερούκαν. Οἱ κ.κ. Προϊστάμενοι μὲ ἀνέφερον, ὅτι τό ὅλον θέμα τό ἔχουν ὑπ' ὄψιν τους καί ὅτι ἐντός ὀλίγου χρονικοῦ διαστήματος θά μεταβῶν ἐπί τόπου πρὸς καλιτέραν ἐξέτασιν. Ἡ καρδιά μου ἐπλημμύρισε ὑπό χαράν, διότι τό θέμα ἔλαβε σάρκα καί ὀστά, καθ' ὅσον ἐπελήφθησαν τοῦ ζητήματος αἱ Τεχνικά καί Ἰγηρεσίαι, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σκοπόν διὰ τῶν ἰεχνικῶν Ἔργων νά ἐξυψώσουν τό βιοτικόν ἐπίπεδον τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ καί δῆ τῶν ἀκριτικῶν χωρίων.

Συνεχίζων διὰ τοῦ αὐτοῦ, μέσου συγκοινωνίας ἔφθασα εἰς τήν Πυρσόγγιαννην. Ἐκεῖ διέμεινα μίαν καί ἡμίσειαν ἡμέραν. Ὁμίλησα καί ἐζήτησα τήν γνώμην τοῦ ἐκεῖ προϊσταμένου τοῦ Ταχυδρομικοῦ Γραφεῖο κ.κ. Παπαγεωργίου. Ὁ κ. Προϊστάμενος μὲ ἔδωσε πολλές οδηγίες καί συμβουλές, αἱ ὁποῖαι μέ ἐβοηθήσαν οὐδ' ὀλίγον.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ

ΥΠΟΤΡΟΦΙΑΙ

ΕΦΗΒΙΚΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

ΤΙΤΛΟΣ : Ἐν χωρίον μεταφέρεται

ΤΥΠΟΣ : Ἐρευνα ἐπί ἐνός τοπικοῦ προβλήματος καί τοῦ τεχνικοῦ τρόπου τῆς λύσεως αὐτοῦ.

ΝΟΥΤΣΟΣ Ε ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Σκουδαστής Σχολῆς Ἐργῶν. Τεχνικῶν Βοηθῶν Ἰωαννίνων.

Τὴν ἐπομένην, 5 τοῦ μηνός Αὐγούστου, πῆρα τὸ στρατὶ μόνος μου, χωρὶς μέσον μεταφορᾶς, διότι δὲν ἠδύοκησε ὁ θεός νά φθάσῃ μέχρι ἐδῶ ἀκόμη ὁ δρόμος. Ὡς φαίνεται ὅμως τώρα τελευταῖα ἤρχισε, καὶ ἐλπίζω νά πραγματοποιηθῇ, ἡ ὑπὸ μελέτην δόδος, ἡ ἐνοῦσα τὴν Πυρσόγιαννην μετὰ τῆς Πλαγιᾶς (Ζέρμας). Μόνος καὶ ἔρημος μετὰ διαρκείας τριῶν ὤρων πορείας ἀντίκρυσά τās πρώτας οἰκίας τοῦ χωριοῦ μου καὶ ἀμέσως ἐδάκρυσά, διότι αἱ ἀνάγκαι τῆς ζωῆς μέ ἔδιωξαν μακρὰν τοῦ χωριοῦ, ἵνα πραγματοποιήσῃ ἕναν ἄλλον μεγαλύτερον σκοπόν.

Εἰς τὸ χωρίον συνήντησα τόν Πρόεξρον κ. Μιχαήλ Φασούλην καὶ τὴν Γραμματέα κ. Σωτήριον Φασούλην, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέφερα τόν βαθύτερον σκοπόν διὰ τόν ὁποῖον ἤλθα εἰς τὸ χωριό. Οὗτοι ἔμειναν σύμφωνοι καθ' ὅλα καὶ ἐγὼ πλήρως εὐχαριστημένος, διότι εὖρον κατανόησιν.

Τοιουτοτρόπως ἐτελείωσε τὸ ταξίδιδιόν μου καὶ τὴν ἀμέσως ἐπομένην ἡμέραν, κατόπιν μιᾶς ἡμέρας ἀναπαύσεως, προέβην εἰς τὴν μελέτην τοῦ θέματος.

Β' ΤΡΟΠΟΣ ΟΝ ΗΚΟΛΟΥΘΗΣΑ ΔΙΑΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Ἐθεώρησα ὀρθόν κατὰ πρῶτον νά ἔλθω εἰς ἄμεσον ἐπαφὴν μέ τοὺς Προϊσταμένους ἐκάστης ἄρμοδίας Ἵπηρεσίας διὰ τὸ ἀνωτέρω ζήτημα, ἵνα λάβω ὑπ' ὄψιν μίαν γενικὴν εἰκόνα τῶν ἀντιλήψεων, αἱ ὁποῖαι ἐπικρατοῦν. Ἦρχισα νά ἐξετάζω τὴν γενικὴν ὄψιν τοῦ ζητήματος γιὰ νά ἐντριβήσῃ καλύτερα εἰς τὰ προκύπτοντα ἐπὶ μέρους θέματα τοῦ ζητήματος. Ὁ τρόπος οὗτος ἦτο ὁ μᾶλλον ἐνδεδειγμένος εἰς ἐμέ, διότι ὁ δρόμος τοῦ ταξιδίου μέ ἔφερε νά περάσω κατὰ πρῶτον ἀπὸ τοὺς Προϊσταμένους τῶν ἄρμοδίων διὰ τὸ ζήτημα Ἵπηρεσιῶν, καὶ δεύτερον νά μεταβῶ εἰς τὸ χωρίον μου, χωρὶς νά ἔχω τὴν ἀνάγκην νά ἐπιστρέψω διὰ νέα τέρας πληροφορίας. Ὁ τρόπος αὐτός μου ἔδωσε ἀρκετόν χρόνον διὰ τὴν ἐξέτασιν ὅλων τῶν συνθηκῶν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν μεταφορὰν τοῦ χωριοῦ.

Γ' ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Θέσις: Τὸ χωρίον μου εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν περιοχὴν τοῦ Γράμμου καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τῶν ὀρέων Ἄνω καὶ Κάτω Ἀρρένης. Πρὸς τὴν Βορείαν πλευρὰν ἡ Κοινότης συνορεύει μέ τὴν Μακεδονίαν, πρὸς τās ἄλλας πλευράς μέ Κοινότητας τῆς Ἐπαρχίας Κονίτσας.

Φύσις: Ὀλόκληρος σχεδόν ἡ Κοινοτική ἔκτασις πλὴν ἐλαγίστου τμή-

3 ματος αὐτῆς, διαρρέεται ὑπὸ τοῦ χειμάρρου ΝΤΕΒΟΪΚΑ, παρακλάδι τοῦ Σαρανταπόρου, παραποτάμου Ἀῶου. Ὅλη ἡ ἔκτασις εἶναι δενδροφυτευμένη, πλὴν τῶν καλλιεργησίμων ἐκτάσεων καὶ τῶν βοσκοτοπίων, μέ δένδρα δρυῶς, πεύκης καὶ ἐλάτης.

Δ' ΑΙΤΙΑ ΠΕΓΝΟΥΡΑΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1) Κατολίσεις τοῦ ἐδάφους.

Αἱ οἰκίαι τοῦ χωριοῦ κατέχουν σχεδόν μίαν μακρόστενον λωρίδα γῆς μήκους δύο χιλιομέτρων, διαρρομένης ἐκατέρωθεν ὑπὸ ὀρητικῶν βυακίων τοῦ χειμάρρου Ντεβοΐκα. Τὰ βυακία συντελοῦν μέ τὰ ὀρητικὰ νερά τους, λόγῳ τῆς μεγίστης κλίσεως τοῦ ἐδάφους (σαράντα ἕως σαράντα πέντε τοῖς ἑκατόν) καὶ τῆς συλλογῆς μεγάλων ποσοτήτων ὕδατος κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον, εἰς τὴν ἐκ φύσεως κατολίσθησιν τοῦ ἐδάφους. Ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως τὸ ἔδαφος εἶναι ἀκατάλληλον διὰ κτήσιμον οἰκιῶν, τοῦτο δέ εἶναι ὀλοφάνερον.

Λόγῳ τῆς κατολισθήσεως τοῦ ἐδάφους ὅλαι αἱ οἰκίαι ὑπέστησαν ρογμᾶς καὶ συνεχίζουσιν νά ὑπόκεινται καὶ αἱ ἐσχάτως οἰκοδομηθεῖσαι οἰκίαι κατὰ τὸ 1954-1960. Τὰ φοβερά καὶ ἀνεπανόρθωτα ἀποτελέσματα τῆς κατολισθήσεως φαίνονται ὀλοφάνερα εἰς ἕκαστον διαβάτην, ξένον ἢ χωριανόν, εἰς τὸ Δημοτικόν Σχολεῖον τῆς Κοινότητος.

Κατόπιν γενομένης συζητήσεως μετὰ τοῦ Δημοδιδασκάλου κ. Δημητρίου Βράνιστα μου εἶπε, ὅτι τὸ Σχολεῖον σχεδόν εἶναι ἀκατάλληλον διὰ διδασκαλίαν, διότι ἡ νοτιά πλευρὰ ἔφθασε εἰς τὸ ἀπροχώρητον. Ἐπειδὴ ὑπάρχει κίνδυνον νά καταστραφῇ ὀλοσχερῶς καὶ νά μὴν ἔχῃ ἡ Κοινότης Σχολεῖον, τὸ ὁποῖον μόλις τὸ 1954 ἀποπεράτωσεν ἡ Ἵπηρεσία τῆς ἔργου του, καταστραφέντος τοῦ παλαιοῦ ἐκ θεμελίων ὑπὸ τῶν κομμουνιστικῶν προέβη εἰς τās σχετικὰς ἐνεργείας διὰ τὴν ἀνακατασκευὴν τῆς νοτιάς πλευρᾶς.

Τὸ αἴτιον τῆς ἐμφανίσεως ρωγμῶν ἐπὶ τῆς λιθοδομῆς εἶναι ἡ κατολίσις τοῦ ἐδάφους καὶ οὐχὶ ἄλλόν τι, διότι τὸ Σχολεῖον οἰκοδομήθη μέ ἀσβεστοκονίαμα φέρον εἰς τὴν βῆσιν τοῦ πατώματος σενάζ πάχος 0,25μ. Τοῦτο διερρύγη παρὰ τās δεούσας φροντίδας τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας.

Ἐκ τοῦ παραδειγματος τούτου δύναται ὁ καθείς νά φαντασθῇ ποία ζημίας ὑφίστανται αἱ οἰκίαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι κτισμέναι μέ λάσπην ἢ κονίαμα ἀντὶ ἀσβεστοκονιολίματος. Ἐντός ἐξ ὅσων νοτιοκῶν διατίθηται

μιάς δεκαετίας σχεδόν, όλα αι οίκίαι πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, είναι ημικατεστραμμένα.

Πρό της φοβεράς συμφοράς, ή οποία μαστίζει τήν Κοινότητα, τό κοινοτικό Συμβούλιον προέβη εις τάς δεούσας ενεργείας πρός τήν Νομαρχίαν 'Ιωαννίνων. Τό αποτέλεσμα ήτο νά μεταβή πρός Έρευναν του ζήτηματος επιτροπή έξ ένός μηχανικού, γεωπόνου, δασολόγου, και υπαλλήλου της Κοινωνικής Προνοίας. 'Η επιτροπή, κατόπιν επιμελημένης έρεύνης εϋρεν τό έδαφος κατάλληλον και απέστειλεν τά πορίσματά της εις τόν κ. Νομαρχην 'Ιωαννίνων, τόν όποτον όλοι οι κάτοικοι βλέπουν ώς μεσίαν, ό όποτος θά δώση τήν τελικήν Έκβασιν του ζητήματος.

2) Τό ύψόμετρον του δάφους και αι μή κατάλληλοι επικρατούσαι συνθήκαι.

'Η θέσις του χωριου εύρίσκεται εις ύψόμετρον 1.100-1.200 μέτρα. Τό ύποτελεσμα είναι νά μήν επικοινωνούν οι κάτοικοι κατά τήν χειμερινήν περίοδον μέ τάς άλλας Κοινότητας και πολλάκις μεταξύ των κατοίκων, διότι ή χιών φθάνει από 0,80 - 1,00 μ. ύψους. Τοιουτοτρόπως κατά τήν χειμερινήν περίοδον ή Κοινότης είναι μία μικρά νεκρά πολιτεία, μή δίδουσα σημάδια ζωής ή θανάτου εις τήν επικράτειαν του 'Ελληνικού Βασιλείου. Δέν είναι αυτό μόνον τό κακό, δυστυχώς υπάρχουν αι άλλα.

Λόγω της μεγάλης εκτάσεως τήν όποιαν καταλαμβάνουν αι οίκίαι, δύο χιλιομέτρων απόστασιν, και των δυσμενών συνθηκών, ή επικοινωνία καθίσταται επικινδυνοτάτη διά μικρούς και μεγάλους. Τά παιδιά λόγω του επικρατούντος δριμυτάτου ψύχους και της δημιουργίας πάγου δέν δύνανται νά έξέλθουν των οικιών, ίνα μεταβούν εις τό Σχολειον. Καί έρωτώ: Πώς είναι δυνατόν κατά τήν χειμερινήν διάρκειαν νά μεταβαίνουν παιδιά 7 έτων εις τό Σχολειον, τό όποτον απέχει έν χιλιομέτρον απόστασιν από τάς οίκίαις, όταν αι στιβάδαι της χιόνος είναι ύψηλότεραι του ύψους των παιδιών και ό άέρας συμπαρασύρη τά πάντα πέριξ των;

Πολλοί έν των κατοίκων λόγω του ότι έχουν κλησίον του χωριου τό καλύβια διά τήν κτηνοτροφίαν κρατούν αυτήν εις ύψόμετρον 900-1000 μέτρων, ένω δύνανται νά διατηρήσουν ταύτην εις ύψόμετρον 600-680 μ.

Τό αποτέλεσμα είναι νά χάνεται σχεδόν όλων ή κτηνοτροφία, πλην

/.

ελαχίστων μόνον εξαιρέσεων και μαζύ μέ τήν υπώλειαν αυτων νά χάνωνται και όλόκληροι οικογένεια, αι όποται μόνον τήν κτηνοτροφίαν έχουν ώς έσοδον διά νά ζήσουν.

Δύνανται όλοι νά διατηρήσουν κατά τήν χειμερινήν περίοδον τήν κτηνοτροφίαν εις ύψόμετρον 700 μέτρων. Δέν προβαίνουιν δέ εις ταιούτην ενεργειαν, διότι αι θέσεις, αι όποιαι έχουν ύψόμετρον όλιγώτερον της θέσεως του χωριου απέχουν τρία χιλιομέτρα έν των οικιών και ώς έκ τούτου κατά τήν χειμερινήν περίοδον είναι δυσκολοτάτη ή επικοινωνία

'Η έξοικονόμησις των πόρων ζωής σφηρίζεται εις τήν κτηνοτροφίαν, αλλά λόγω των ατίτων που άναφέραμε δέν ζποδίδει τίποτε και πολλάκις διάώτην διατηρήσουν χρεώνονται οι κάτοικοι στην Γράπεζαν, χωρίς ποτέ νά δύνανται νά ξεχρεωθούν, άγανακτούντες διά τήν μαύρην μοίραν των.

3) 'Ο έν του παρατετάμετος έρχομός των κατοίκων.

Τό χωρίον προπολεμικώς και μέχρι των ήμερων έμφανίσεως του κομμουνισμού ήτο εις άνθηράν οικονομικήν κατάστασιν διατρέφον 550 ψυχάς ήτοι 80 οικογενείας. Κατά τήν διάρκειαν του έμφυλλου πολέμου λόγω τ' ότι ή θέσις του εύρίσκεται πλησίον του Γράμμου και από στρατιωτικής πλευράς ήτο άριστον καταφύγιον των έχθρων της πατρίδος κατέστη μόνιμος έδρα του έχθρου, ό όποτος άφάνισε κυριολεκτικώς τό χωρίον. Αι ζημίαι δέν είναι μόνον υλικαι αλλά είναι και σεβαστός άριθμός έμφυλλου υλικου. Πλην τούτων, όταν ψυχοραγοüse τό θηρίον επάνω εις τά βουνα του Γράμμου και του Βίτσι κατά τό 1949, άφου συνεκέντρωσε τους κατοίκους όλους, ώς έν κοπάδι προβάτων, ώδήγησε αυτούς εις τό σιδηροδν παραπετάσμα. 'Εσχάτως επέστρεψαν και συνεχίζουν νά έρχωνται οι χωριαν εις τήν ιδιαιτέραν τους πατρίδα, τό χωρίον των.

Τό Κράτος δίδει εις εκάστην οικογένειαν έν ποσόν διά νά κατασκευουν τάς οίκίαις των. 'Αλλά λόγω των άνωτέρω συνθηκών τό χρηματικό ποσόν δίδεται ως δωρον άδωρον, διότι έντός δλίγου χρονικοϋ διαστήματος αι οίκίαι θά καταστραφούν και οι κάτοικοι θά άρχίσουν νέας περιπληνήσεις ύποβαλλόμενοι εις νέους άγώνας.

'Εάν τά κοσά τά όποτα δικαίως διατίθενται, μέ τό σκοπό και τήν φροντίδα του Κράτους διετίθεντο, όπως αι οίκίαι οικοδομηθούν εις τήν θέσιν άμπέλια, τότε και οι ελθόντες έκ του έξωτερικοϋ θά έλυον μιως διπαντός τό στεγαστικό των ζήτημα και ή μεταφορά των ύπολοίπων θά ήτο εύκολοτάτη. 'Ας λάβουν υπ' όψιν οι έθήνοντες τήν παράγραφον ταύτην και ως κρίνουν.

6 4) 'Η έν κατασκευη δόδος Πυρσογιάννης - Παλιγιάς.

'Ο σημαντικώτερος λόγος διά τήν μεταφοράν του χωριου εις θέσιν άμπελία ειναι οτι, ή τοποθεσία αυτη ευρίσκειται μόνον 50 μέτρων μακράν της επαρχιακής οδοϋ Πυρσογιάννης - Παλιγιάς, ή οποία μέλλει να ένωση τήν Κόνιτσαν μέ τό 'Επιταχώριον και γενικώτερον τήν "Ηπειρον μετά της Μακεδονίας. 'Η ως άνω δόδος θα άναζωογονήση οικονομικώς πλείστας Κοινότητες εκ των οποίων τήν πρωταρχικήν θέσιν κατέχει ή Κοινότης μας.

Ε' ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΕΠΙΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΚΥΠΤΟΝΤΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Κάθε ζήτημα τό όποϊον προκύπτει δημιουργεϊ δυσκολίας διά τήν τελικήν και όρθήν έκβασίν του. Οϋτω και ή μεταφορά του χωριου δημιουργεϊ πολλά φλέγοντα ζητήματα, εκ των οποίων τό καθέν έχει τας δικας του δυσλίας και τούς δικούς του τρόπους λύσεως. Τα θέματα τά όποια προκύπτουν και εις τά όποια προσπαθώ κατά τό δυνατόν να δώσω μίαν λύσιν ειναι:

1) 'Η ευρεσις χρημάτων.

"Δειτ όη: χρημάτων και άνευ τούτων οϋδέν εστι γενέσθαι των δεόντων" 'Υπάρχουν δύο πόροι ευρέσεως χρημάτων και ειναι: α) Τα έσοδα της Κοινοτήτος άνερχόμενα εις 300.000 - 350.000 δραχμάς ειναι ένας σεβαστός πόρος. Ταυτα προέρχονται κατά πρώτον εκ της υλοτομήσεως της ξυλείας του Κοινοτικού δάσους, του δποιου ή εκμετάλλευσις εσχάτως ήρχισε υαί δεύτερον εκ του Κοινοτικού φόρου, όν όρίζει τό Κοινοτικό Συμβούλιον, του οποίου κυριώτερα πηγή ειναι ή κτηνοτροφία.

'Εκτός των έξόδων, τά όποια δαπανά ή Κοινότης, περισεύει έν σεβαστόν ποσόν 120.000 έως 150.000 δραχμών. 'Εκ των χρημάτων τούτων ή Κοινοότης εσχατως κατεσιευασεν αρκετά έργα, τά όποια ήταν απαραίτητα. Πλήν όμως διά τούς λόγους που άνεφέραμεν ένωτέρω τά πλείστα σχεδόν των έργων δεν εζηηρετοϋν τόν σκοπόν διά τόν όποϊον προορίζονται.

"Αν και υπέρχει καλή διάθεσις της Κοινοτήτος να κατασκευάση έργα κοινής όφελείας εις τούς κατοίκους, έν τούτοις δεν δύναται να τό επιτύχη και ως άμεσον άποτέλεσμα ειναι, να διατίθενται μέν τά χρήματα κατ'ετος διά Κοινοτικά "Εργα χωρίς δε να φέρουν κανέν ποθητόν άποτέλεσμα. Τοιουτοτρόπως μία σεβαστή πηγή πλούτου μένει σχεδόν άνεκμεταλλευτη.

β) 'Επειδή τά έξοδα θατήν κατασκευήν ένός χωριου, καθώς δνειρεύομαι, άνέρχονται εις αξιοεέβαστον ποσόν και επειδή τά έσοδα του πρώτου πόρου δεν επαρκουν υπάρχει δυνατότης, ή Κοινοότης να συνάψη άτοκον δάνειον μετά του Δημοσίου, τό όποϊον και θα έξοφλήση ή ίδια δι' ίδίων πόρων μετ

7 πάροδον δλίγων έτών. Παραδείγματος χάριν, εάν τό πρόσ μεταφοράν του χωριου ποσόν άνέλθη εις 2.000.000 δρχ. ή Κοινοότης δύναται να έξοφλήση τό Δημοσίον έντός μιως 14 ετίας δίδουσα εις τό Δημοσίον 140.000 δρχ.

2) 'Η άπαλλοτριώσις της θέσεως άμπέλια.

'Η θέσις άμπέλια, εις ήν μελετᾶται να μεταφερθη τό χωρίον άποτελεϊται από χωρέρια, τά όποια άνήκουν σχεδόν εις τά 2/3 των κατοίκων. Τό υπόλοιπον 1/3 των κατοίκων εις τήν θέσιν αυτήν δεν έχει περιουσίαν. Οι πλείσται των κατοίκων δηλαδή τά 4/5 θέλουν τήν μεταφοράν του χωριου, χωρίς να δημιουργουν ζήτημα άπαλλοτριώσεως, διότι ή ιδιοκτησία των ειναι τόση, όση χρειάζεται να καταλάβη ή οικία του καθενός. Οι υπόλοιποι, οι όποιοι έχουν περισσοτέρω ιδιοκτησίαν, εκείνης της καταλαμβανομένης εκ της οικίας εκάστου, θέτουν ζήτημα άπαλλοτριώσεως.

Λογικόν λοιπόν και εύλογον ειναι, εάν βεβίως δεν υπάρχει νόμος να δώδη άλλην καλύτεραν λύσιν, να γίνη άπαλλοτριώσις μόνον εκείνων των στρεμμάτων, τά όποια άνήκουν εις εκείνας τας οικογενείας, οι όποιαι έχουν μεγαλύτεραν έκταση ής καταλαμβανομένης εκ των οίκων των. Τα υπόλοιπα στρέμματα, εκ των 170 υπαρχόντων, θα μένουν ως έχουν οίότι ταυτα θα χρησιμοποιηθοϋν εκ των ιδίων, οι όποιοι τά κατέχουν. Διά του τρόπου τούτου και μετά μεγάλης συσκέψεως και δεούσης κατανεισεως μεταξύ των ιδιοκτητών και των θυνόντων δύναται να λυθη τό ζήτημα της άπαλλοτριώσεως χωρίς να χρειασθη να διατεθη μεγάλον χρηματικό ποσόν.

3) Ευρεσις ύδατος προς υδροληψίαν.

"Εν εκ των μέσων τά όποια συντελοϋν εις τήν άνάπτυξιν του πολιτισμει ειναι τό επαριές ύδωρ. 'Ενθ εις άλλην τήν περιοχήν της Κοινοτήτος υπέρχουν πηγαί ύδατος, όμως παραδόξως εις τήν περιοχήν 'Αμπέλια δεν υπέρχει επί τόπου νερό δι' υδροληψίαν των κατοίκων, αλλά ευρίσκειται δλίγον μακράν. 'Υπάρχουν δύο τρόποι μεταφορας ύδατος προς υδροληψίαν και ειναι: α) δύναται να συνεχισθη ή υπάρχουσα υδροληψία του χωριου αφού προστεθη και άλλο νερό εις τό υπάρχον τό ευρισκόμενον νοτιοανατολικώς του χωριου κάτωθεν της θέσεως Πλατόνια. Τό μειονέκτημα της λυσις αυτης ειναι οτι ή έπίστασις ειναι πολλή μεγάλη και ως εκ τούτου θα χρειασθοϋν πολλά έξοδα, ως διά αγοράν σωλήνων, διά εκσκαφήν έδάφοι

8 έπαρκές και κατάλληλον προς πόσιν.

β) Είς απόστασιν 300 μέτρων από της θέσεως 'Αμπέλια εις θέσιν Καλλιθέα υπάρχει άναβλύζον ύδωρ, κρύο, δροσερό καταλληλότατον προς ύδρευσι τού ύψιμετρον του άναβλύζοντος ύδατος είναι 680 μέτρα, πρέπει δέ να μεταφερθῆ εις ύψόμετρον 740 μέτρων ήτοι πρέπει να ύψωθῆ εις ύψος 60 μέτρων.

Διά να χρησιμοποιηθῆ τού ύδωρ εις θέσιν Καλλιθέαν είναι απαραίτητος κατά πρώτον μέν η κατασκευή μιᾶς δεξαμενῆς και δεύτερον ενός πρσ βόλου δια τήν προστασίαν της δεξαμενῆς ἐκ του έγγύς ρέοντος ποταμοῦ Σαρανραπόρου. Δθά να υπερνηκήσωμεν τήν ύψοματρικὴν διαφορὰν τῶν 60 μ. πρέπει να χρησιμοποιήσωμεν μίαν ύδραντιλίαν μετά κινητηρίου δυνάμεως. Είναι επαιτήτως λοιπόν η άγορά μιᾶς ύδρηνγίλιας. Ὡς κινητήριον δύναμιν δύναται να χρησιμοποιήσῃ η Κοινότης τού ηλεκτρικὸν ρεῦμα, τού ποτον θέτει εις κυκλοφορίαν η Δ.Ε.Η. έσχάτως εις τήν περιοχήν μας, και τού όποτον μέλει να φθάσῃ και εις τού χωρίον έντός του προσεχούς έτους. Ἐκ τῶν δύο λύσεων ὡς προτιμήσουσι οί έθύνοντες μίαν, εκείνην η οποία θά είναι η συμπεροντοτέρα από πάσης άπόψεως.

4) Εὔρεσις ύλικῶν.

Ἐπιπερότητας προϋπόθεσις δια τά τεχνικὰ έργα είναι η εύρεσις επί τόπου η η εύκολος έξοικονούησις τῶν ύλικῶν. Τά ύλικά τά όποτα είναι επιχειρήματα είναι τά εξῆς: α) πέτρα. Ἡ πέτρα εύρίσκειται όλη επί τόποι και εις απόστασιν ούχι μεγαλύτερον τῶν 300 μέτρων. β) Ἄμμος. Ἡ ἄμμος θά ληφθῆ ἐκ του Σαρανταπόρου, δ όποτος εις τās ὄχθας του ἔχει έναποθηκεύσει μεγάλας ποσότητας. Ἡ απόστασις είναι περί τά 400 μέτρα. γ) Ἀσβέστη. Ἡ ασβέστη δύναται να ληφθῆ δια παρασκευῆς μιᾶς ασβεστοκαμίνου η περισσοτερων ἐκ τῶν κατοίκων, οί, όποτοι ὡς γνωστόν και σήμερα πλησίον της θέσεως 'Αμπέλια παρασκευάζουσι δια τās άνάγκας των, κατόπι βεβαίως άδειας της άρμοδίας ύπηρεσίας. δ) Ξυλεία. Ὅλη η ξυλεία και δι' ὅλας τās άνάγκας θά ληφθῆ ἐκ του Κοινοτικού δάσους δι' ὀμαδικῆς ύλοτομίας. Ἡ περιιτέρω επεξεργασία της ξυλείας εις πριστήν θά γίνῃ ύπό της ύπαρχούσης πριονοκορδέλλας του Συνεταιρισμοῦ της Κοινότητος. Φανερόν είναι, ότι η εύρεσις τῶν ύλικῶν επί τόπου και δ τρόπος έξαγωγῆς ξυλείας ελαττώνουν τά έξοδα εις τού ελάχιστον.

Αί δυσκολίαι αί όποται προκύπτουσι ελήφθησαν ύπόψιν και δια κάθε ζήτημα έδόθη κατά τού δύνασθαι και μίο λύσις. Ἄλλαι δυσκολίαι μάλλον δέν θά παρουσιασθούσι. Ἐξ ὅσων άνεφέραμεν φαίνεται δλοφάνερα, ότι

9 τού ζήτημα δέν είναι πολύ δύσκολονέκτος εάν θελήσωσι μερικά πρόσωπα δια λόγους τούς όποιους δέν δύναμαι να άντιληφθῶ και δυσχεράνουν τήν επίλυσιν τούζήτηματος.

ΣΤ' ΓΝΩΜΙΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

α) Ὁμιλεῖ δ Πρόεδρος. Είναι ένάγκη να δύναται να παρακολουθῆ και τού χωριό μας τήν εξέλιξιν του πολιτισμοῦ και να φύγῃ τόν επειληθικῶς ύπνομένον οικονομικόν μαρσαμόν, δ όποτος προκύπτει εις τού χωριό μας.

Δέν πρέπει να μείνωμεν εις αὐτήν τήν κατάστασιν, εις τήν όποίαν εδρισκόμεθα σήμερον. Ἡ ἀπότομος ἀλλαγή της ζωῆς του χωριου προς τήν πρόσθον θά επιτευχθῆ δια της μεταφορᾶς του χωριου εις τήν θέσιν 'Αμπέλια.

Ἐπιτίτω ότι θά πετύχωμεν αὐτό, εάν ἔχωμεν σύμπνοιαν, ὀμόνοιαν, κατανόησιν, βαθείαν πίστιν, θέλησιν εις αὐτό τού όποτον ζητώμε όχι μόνον εγώ και τού Κοινοτικόν Συμβούλιον ἀλλά ὅλοι ούχωριανοί. Δυσκολίαι ύπάρχουν πολλά, ἀλλά δύναται να υπερνηκηθούσι με τήν βοήθειαν ὄλων τῶν κατοίκων άνευ έξαιρέσεως και με τήν βοήθειαν ύλικήν και ήθικὴν του κ. Νομάρχου.

β) Ὁμιλεῖ δ Προϋστάμενος τῶν Δημοσίων Ἔργων Κονίτης.

Τού μέρος του χωριου ύφίσταται κατολισθήσιν και είναι ἀκατάλληλον δια κτίσιμον τῶν οίκων. Αί οίκiai ύφίστανται συνεχῶς ρωγμάς. Ἡ θέσις 'Αμπέλια εις ἣν μελετᾶται να μεταφερθῆ τού χωρίον, είναι πολλή κατάλληλος. Τού χωρίον θά εύρίσκειται πλησίον της ὁδοῦ Πυρσογιάννης - Πλαγιάς, η οποία πολύ σύντομα θά γίνῃ. Τού μόνον μειονέκτημα, τού όποτον ύπέρχει είναι, ότι δέν θά ἔχη τήν θέαν, ἣν ἔχει.

γ) Ὁμιλεῖ δ Προϋστάμενος του Παχυδρομείου Πυρσογιάννης.

Κατόπιν εύρείας γενομένης συζητήσεως μετά του προϋσπαμένου δια τῶς ἄνω ζήτημα μου εἶπε: Ἐάν γίνῃ ἡμετωρᾶ του χωριου, τήν όποίαν δὲ βλέπω να είναι και τόσο δύσκολη, τότε τού χωριό σας θά γίνῃ ἐν ἐκ τῶν καλύτερων της Ἐπαρχίας, ὥσως ἀργότερα με τούς πόρους πού διαθέτει τού καλύτερον. θά είναι ένα σύγχρονο χωριό εις τού όποτον η πρόσδος τῶν πολιτισμοῦ θά βαινει αὐξανομένη. Ἡ θέσις είναι επίκεντρος και θά γίνῃ τού κέντρον τῶν γύρω χωρίων. Δύναται να μεταφερθῆ δ Σταθμός Χωρ/κῆ ἐκ της Δροσοπηγῆς εις τού χωρίον σας. θά δημιουργηθῆ οέ και Παχυδρομον.

Ὅλα αὐτά μαζί με τήν διάνοξιν της ὁδοῦ προς τήν Μακεδονίαν θά συντελέσουσι εις τήν οικονομικὴν ανάπτυξιν του χωριου, διότι θά άναπτ

10 - χρή καταλληλώς ή κτηνοτροφία και θά εκμεταλλευθῆ καλλῶς τό κοινοτικό δάσος. Προβλέπω μεγάλην ἄνοδον τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τό χωρίον σας. δ) Ὁμιλεῖ ὁ Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος.

Ἡ Κοινότης μας εὐρίσκεται εἰς τὴν κλιτύν τοῦ Ἀνατολικοῦ Γράμμου, τό δέ ὑψόμετρον τῆς εἶναι περίπου τὰ 1.000 μ. Ἀνάμεσα ἀπό τὰς οἰκίας μας διέρχονται τρεῖς χεῖμαρροι, οἱ ὅποιοι κατ' ἔτος καταστρέφουν τό ἔδαφος καί καθιστοῦν τὰς οἰκίας ἑτοιμορρόπους. Τό ἔδαφος σθενεχῶς κατολισθαίνει ἐκ τῆς ὀρμῆς τῶν χεῖμαρρων.

Σήμερα ἐπιστρέφουν ἀπό τό παραπέτασμα πολλοί κάτοικοι τοῦ χωριοῦ μας καί δέν εὐρίσκουν κατοικία, ἀλλά οὔτε καί νέον χῶρον διά κτίσιμον νέας οἰκίας, λόγῳ τῆς ἀκαταλήλου μορφῆς τοῦ ἐδάφους. Τοιοῦτο-τρόπως κτίζουν σέ σημεῖα ἀπομακρυσμένα καί ἤδη ἡ ἔκτασις τοῦ χωριοῦ μας ἀνέρχεται περίπου εἰς δύο χιλιόμετρα. Τόν χειμῶνα δέ ἡ κίσις τῶν κατοίκων καί δὴ τῶν μικρῶν μαθητῶν καθίσταται ἀδύνατος λόγω τῆς ἀποστάσεως, τῆς χιόνος καί τῶν πολλῶν νερῶν καί πάγων.

Γενικῶς ἡ ζωὴ μας κατὰ τοὺς χειμερινοὺς μῆνας εἶναι πολλή δύσκολος, καί ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐπιθυμία ὅλων τῶν κατοίκων καί τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου εἶναι ἡ μετακίνησις τοῦ χωριοῦ μας εἰς ἄλλον χῶρον τῆς Κοινότητος καί εἰς θέσιν " Ἀ μ π ἔ λ ι α " πλησίον τῆς Ἐπαρχιακῆς ὁδοῦ Πυρσογιάννης - Πλαγιᾶς εἰς τὴν ὅποταν ὁ χειμῶν εἶναι πολὺ ἥπιος τερος καί ἐν γένει ἡ ζωὴ μας πολὺ καλυτέρα.

Ἡδη ὑπάρχει σχετικὴ πίστωσις διά τὴν ἀνέγερσιν 30 νέων πυρήνων διά τοὺς ἐπανατριθεντάς ἐσχάτως ἐκ τοῦ παραπετάσματος. Δυναμέθα τοὺς νέους αὐτοὺς πυρήνας νά τοὺς κτίσωμεν εἰς τὴν νέαν τοποθεσίαν εἰς ἣν ἡ μεταφορά ὅλων τῶν ὑλικῶν θά γίνεται διά αὐτοκινήτου καί οὐχί διά ζώων ὡς τώρα συμβαίνει.

Ἐν συνεχείᾳ ἡ Κοινότης ἔχει τὴν δύναμιν νά συνάψῃ ἄτοκον δάνειον τό ὅποτον θά διαθέσῃ εἰς τοὺς κατοίκους διά τὴν ἀνέγερσιν νέων οἰκιῶν, τό ὅποτον δύναται νά ἐξοφλήσῃ ἡ Κοινότης ἀπό τὰ ἔδοδα, τὰ ὅποια προέρχονται ἀπό τὴν ὑλοτομίαν τοῦ δάσους.

Ζ. Α Π. Ο Τ. Ε. Λ. Ε. Σ. Μ. Α. Τ. Α

Κάθε ἐργασία, ἡ ὅποια μελετᾶται νά γίνῃ, ἢ ὑπὸ ἐνός ἀτόμου ἢ ἀπὸ σύνολον ἀποβλέπει εἰς ἕνα σκοπόν. Τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὅποια θά προκύψουν ἐκ τῆς ἐνεργείας ταύτης θά ἀποβῶν εἰς ὄφελος ἐκάστου ἀτόμου καί εἰς τό σύνολον. Ἡ μεταφορὰ τοῦ χωριοῦ θά ἔχῃ τὰ ἐξῆς εὐνοϊκά

ἀποτελέσματα:

11 θά ἐποφρευθῆ ἡ καθ' ἐκάστην 10 εἰτὴν καταβαλλομένη δαπάνη διακίτη ἐπιδιόρθωσιν τῶν οἰκιῶν ἐκ τῶν φθορῶν, αἱ ὅποια προκαλοῦνται λόγω τῆς κατολισθήσεως τοῦ ἐδάφους. Ἡ πρός μεταφορὰν τοῦ χωριοῦ θέσις " Ἀ μ π ἔ λ ι α " εἶναι ὀμολογῆ, διότι ἐκ φύσεως εἶναι ἀμφιθεατρικῆ, ὥστε τὰ μὲν ἐκ τῶν πλημμυρῶν καί καταιγίδων ὄμβρια ὕδατα ρέουν ἀφ' ἐκτῶν εἰς τὸν χεῖμαρρον Ντεβόϊκα, χωρὶς νά προξενοῦν ζημίαν, τὸ δέ ἔδαφος εἶναι στερεώτατον.

Αἱ μέχρι τοῦδε χρησιμοποιοῦμεναι δαπάναι διά τὰς ἐπιδιορθώσεις τῶν οἰκιῶν θά χρησιμοποιοῦνται διά τὰς ἄλλας ἀνάγκας. Τοιοῦτοτρόπως θά δίδεται χρόνος εἰς ἕκαστον οἰκογενειάρχην νά καλυτερεύσῃ τὴν ζωὴν τῆς οἰκογενείας του.

Αἱ ἐπικρατοῦσαι κατὰ τὴν χειμερινὴν περίοδον δυσχερεῖς καιρικαὶ συνθήκαι λόγω πιπτούσης χιόνος, ὕψους 0,80 - 1,00 μ., δημιουργίας παγετοῦ, καί ἐπικρατοῦντος ψυχροῦ κλίματος ἐξ αἰτίας τοῦ ὑψισταμένου ὑψομέτρου 1100 - 1200 μ., θά ἐκλείψωσιν. Ὁ χειμῶν θά εἶναι ἥπιότερος λόγῳ τοῦ χαμηλοτέρου ὕψους τῶν 700 μ.

Αἱ ἐπικοινωνίαι τῶν κατοίκων μεταξὺ τῶν καί μεταξὺ τῶν ἄλλων χωρῶν θά εἶναι εὐκολοτάτη.

Ἡ μετάβασις τῶν παιδιῶν εἰς τό σχολεῖον θά εἶναι εὐκολος καί τ παιδιὰ θά μεταβαίνουν μέ μεγάλην εὐχαρίστησιν διά τὴν παρακολουθῆσιν τῶν μαθημάτων, τοιοῦτοτρόπως θά σημειωθῆ μεγάλη πρόοδος διά τῆς ἀνελείποῦς παρακολουθήσεως τῶν μαθημάτων, ἐνῶ σήμερον δημιουργεῖται τό ἀντίθετον φαινόμενον.

Ὡς ἀνεφέρωμεν ἡ θέσις " Ἀ μ π ἔ λ ι α " εἶναι ἐκ φύσεως κόμβος συγκοινωνιῶν, καί τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ διέλευσις τῶν κατόικων ἄλλων Κοινοτήτων γίνεται διά τῆς τοποθεσίας ταύτης.

Μέ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Πυρσογιάννης - Πλαγιᾶς καί γενικώτερον μέ τὴν σύνδεσιν τῆς Ἡλείρου - Μακεδονίας τό χωρίον θά γίνῃ τό ἐπίκεντρον τῆς ὅλης περιοχῆς. Διά τοὺς κατοίκους θά ἀνατεῖλῃ νέος ἥλιος λαμπρότερος τοῦ ὑπάρχοντος. θά μεταπηδήσουν αὐτομάτως ἀπὸ τό σκοτάδι στό φῶς, διότι θά ἀλλάξῃ ἡμέσως ὁ τρόπος ζωῆς των, Ἡ ὑπάρχουσα εἰς ὑποτυπώδη κατάστασιν κοινωνικὴ ζωὴ θά ἀφυνπιοθῆ. θά λάβῃ σάρκα καὶ ὅσπτα μέ εὐνοϊκὰς συνθήκας διά τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ κοινότης δύναται διά τῶν πόρων, τοὺς ὁποίους διαθέτει, νά εὐρίσκειται εἰς ἀνηθρῶν οἰκονομικὴν κατάστασιν ἐν συγκρίσει μέ τὰς ἄλλας Κοινοτήτας. Ἴδου πῶς:

Ἡ Ξυλεία ἔκ τοῦ Κοινοτικοῦ δάσους, τὴν ὁποῖαν ἐκμεταλλεῖται ὁ Συνεταιρισμὸς ἀποτελούμενος ἐκ τῶν ἰδίων κατοίκων, θὰ προωθηθῆ ὡς ἐμπόρευμα, οὐχὶ εἰς τὰ Ἰωαννίνα, ὡς σήμερον γίνεται λόγω ἐλλείψεως συγκοινωνίας, ἀλλὰ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Θὰ φέρῃ κέρδος εἰς τοὺς κατοίκους, διότι ἡ ἐκμετάλλευσίς τῆς διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ θὰ εἶναι καλυτέρα. Τὰ προϋόντα τῆς Κοινότητος ἄνευ περιττῶν ἐξόδων, ὡς συμβῆναι σήμερον, θὰ ἀποστελέωνται ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὴν παραγωγὴ εἰς τὴν κατανάλωσιν.

Οἱ κάτοικοι, οἱ ὅποιοι ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν, θὰ διατηρήσουν αὐτὴν κατὰ τὴν χειμερινὴν περιόδον εἰς ὑψόμετρον 700-750 μ. καὶ οὐχὶ εἰς ὑψόμετρον 1000-900 μ. μὲ ἀποτελεσμα νὰ ἐλαττωθῶν αἱ ἀπώλειαι αὐτῆς εἰς τὸ ἐλάχιστον. Ποιουτοτρόπως τὰ ἔσοδα τῶν κατοίκων ἐκ τῆς πηγῆς αὐτῆς θὰ ὑπερβαίνουν τὰ ἔξοδα, ἐνῶ μέχρι σήμερον οἱ ὅροι εἶναι ἀντίστροφοι, μὲ ἀποτέλεσμα σχεδὸν τὸν οἰκονομικὸν μαρασμόν τοῦ χωριοῦ.

Ἡ λῆψις τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος θὰ ἀπαιτήσῃ ὀλιγωτέραν δαπάνην ἐκ συγκρίσει μὲ τὴν σήμερον προβλεπομένην, διότι ἡ ἀπόστασις μεταξὺ Πυρσογιάννης - Λυκορράχης διὰ τῆς μεταφορᾶς τοῦ χωριοῦ θὰ ἐλαττωθῆ περὶ τὰ 4 χιλιόμετρα.

Τὸ χωρίον μὲ τὴν φροντίδα κατὰ πρῶτον λόγον τῶν κατοίκων καὶ κατὰ δεύτερον τῆς πολιτείας δύναται νὰ λάβῃ τὴν ὄψιν ἐνὸς πολιτισμένου χωριοῦ, ὡς ἐνός Ἑλβετικοῦ. Διότι, διὰ τὴν νὰ μὴν γίνῃ καθ' ὅλον ὁμοίον μὲ ἓνα Ἑλβετικὸ χωριὸν, μὴπως δέν ἔχει τὰς αὐτὰς συνθήκας ζωῆς ~~των~~; μὴπως δέν τὸ φυλάττει εἰς τὴν ἀγκάλῃν του ὁ Γράμμος, ὅπως αἱ Ἄλπεις τὸ Ἑλβετικόν; Γιατί νὰ μὴν γίνῃ ἓνα πρότυπον Ἑλβετικὸ χωριὸν ἢ Λυκορράχη εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ ὅποσον θὰ εἶναι τὸ ὑπόδειγμα προόδου καὶ εὐημερίας εἰς τὰς ἄλλα χωριά; Γιατί νὰ μὴν ἀκόμη πῶς ἀπὸ τὸν πολιτισμό;

Πέραν ὅλων, ἐξ ὧσων εἴπαμε, ὑπάρχουν γενικώτερον κοινωνικοῦ καὶ ἐθνικῆς ἀσφαλείας λόγοι, οἱ ὅποιοι δικαιολογοῦν τὴν μεταφορὰν τοῦ χωριοῦ. Ἡ θέσις τῆς περιοχῆς ἐγγὺς τῶν συνόρων τῆς χώρας ἐπιβάλλει ὅπως διαβιοῦ ἐκ αὐτῆ ὁ ἀκριτικὸς πληθυσμὸς ἐυημερῶν ἀπολύτως οἰκονομικῶς.

Ἡ μεταφορὰ τοῦ χωριοῦ θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν συγκράτησιν τῆς ὑπαρχούσης διαρροῆς πᾶν ἀγροτοπαίδων ἐκ τοῦ χωριοῦ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὴν

παραμονὴν περισσοτέρων οἰκογενειῶν ἐκ τῶν ἤδη διαβιούντων. Εὐχόμαι νὰ γίνω, μετὰ ὡς ἄνω γραφόμενά μου, αἴτιος τῆς ἐπιλοχῆς τοῦ ἐπιμάχου τούτου προβλήματος, ἵνα τὸ ὄνειρό μου γίνῃ πραγματικότης.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1960

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΟΥΤΣΟΣ
ἐκ Λυκορράχης - Κονίτσας

ΤΗ ΜΝΗΜΗ
αλ. ε. νουτσο

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

- 1960 Ίδρυση Εκθεση Ονειρο
- 1968 Εγκρίσεις
- Μεταφορά Τοπογραφικό
- 1970 Κτηματολόγιο
- 1970 Ρυμοτομικό Δανείο
- Κατασκευή
- 1997 Επέκταση

ΠΕΡΙΟΧΗ
ΕΝΤΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ

ΕΝΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ

ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ
Απόφαση Τ.Σ. Κεφαλ. αριθ. 12/1999

ΜΕΛΕΤΗ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΥΑΓ. ΝΟΥΤΣΟΥ

Ευαγγέλιος Νούτσος

ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ
40

ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ

Κοινότης : ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ

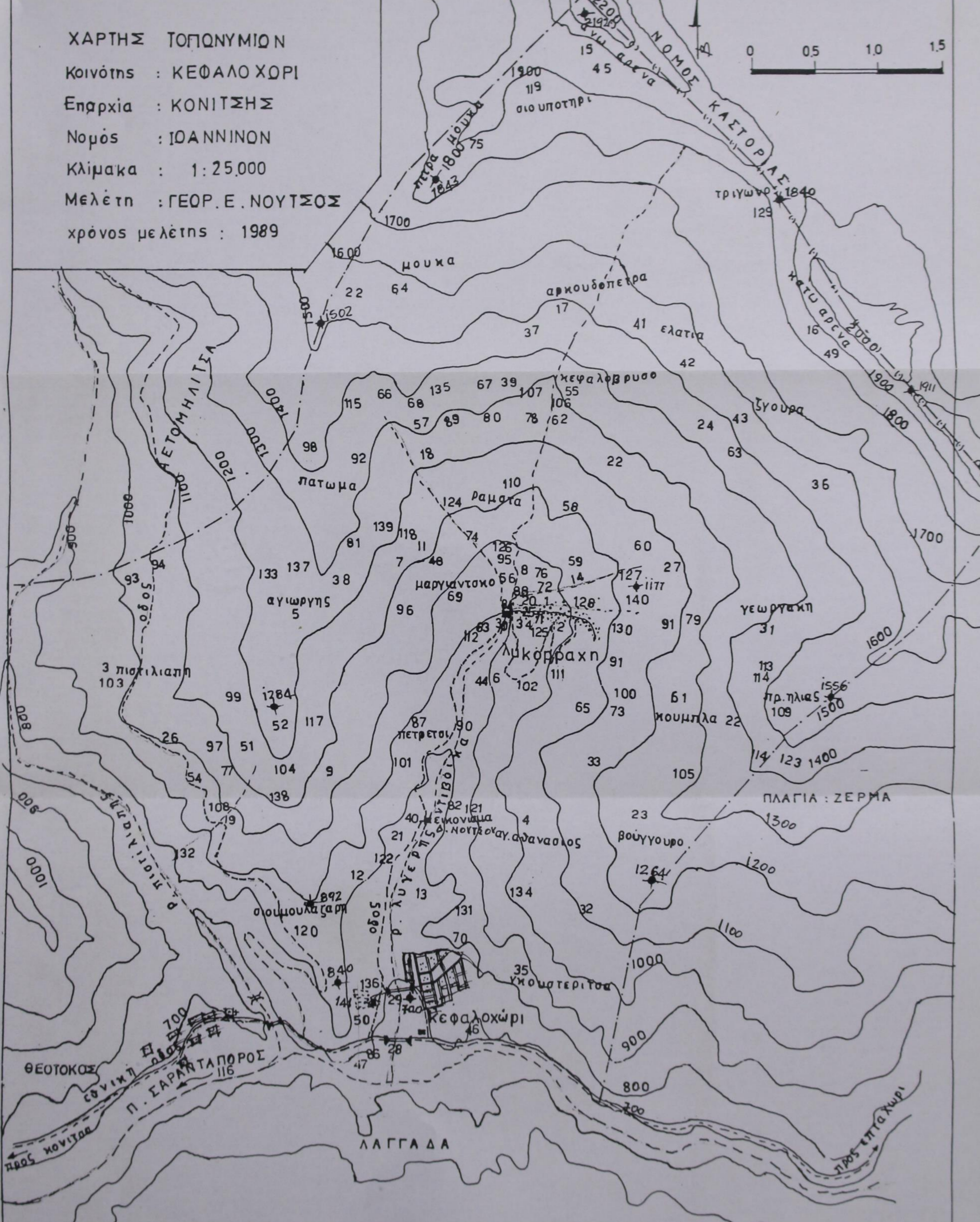
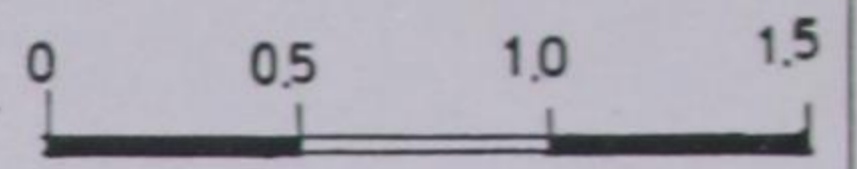
Επαρχία : ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Νομός : ΙΟΑΝΝΙΝΩΝ

Κλίμακα : 1:25.000

Μελέτη : ΓΕΩΡ.Ε.ΝΟΥΤΣΟΣ

χρόνος μελέτης : 1989

οι αριθμοί αντιστοιχούν στα αντίστοιχα ονόματα των ΤΟΠΩΝΥΜΙΩΝ που γράφονται στους πίνακες

Γ.Ε.Ν.ΟΥΤΣΟΣ

ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Η προσπάθεια για συγκέντρωση, συγγραφή και αξιολόγηση των τοπωνυμίων του χωριού μας γίνεται κυρίως για τους κάτω λόγους:

- Καταγραφή των τοποθεσιών με τις ονομασίες, παλαιές και νέες για να μη χαθούν με την πάροδο του χρόνου ή αλλοιωθούν.
- Αξιολόγηση περαιτέρω της ουσίας των τοπωνυμίων από ιστορικής πλευράς - γένεση ονομασιών - περιεχόμενο των λέξεων.
- Αύξηση της ευαισθησίας και επαύξηση των αναμνήσεων που φέρνει στη μνήμη μας το διάβασμα κάθε τοπωνυμίου για τον κάθε χωριανό ξεχωριστά, που θυμίζει βιώματα κυρίως αυτών που έζησαν τα παιδικά τους χρόνια στο χωριό και τώρα ζούνε στην ξενιτιά.
- Κάθε τόπος - τοπωνύμιο έχει για κάθε φάρα του χωριού την ιδιαίτερα ιστορία των γονέων, παππούδων και προπάππων του και γίνεται αιτία να θυμίζει στους επερχόμενους την καταγωγή και τον ΔΕΣΜΟ αυτών προς το κάθε τοπωνύμιο.
- Κάθε τοπωνύμιο είναι βαθιά χαραγμένο στην μνήμη μας. Δεν ξεχνιέται ποτέ μέχρι του τέλους της ζωής μας, γιαυτό το γράφουμε για να το έχουμε ως ένα κειμήλιο στην βιβλιοθήκη μας και για να μας δίνεται κάποτε η ευκαιρία να διηγούμαστε και καμιά ιστορία από τα παλαιά λημέρια της καταγωγής μας στους νεωτέρους.
- Πολλά τοπωνύμια έχουν ξενική ονομασία που θέλουν ερμηνεία αλλά είναι πολύτιμα στοιχεία για την εξέλιξη της ιστορίας του χωριού μας.
- Υπάρχουν και άλλες ονομασίες - τοπωνύμια μικρής σημασίας ή μικρού χώρου που δεν συμπεριελήφθησαν στην μελέτη. Μεγάλη είναι η προσφορά της οικογενείας κ. Κωνσταντίνου και Αλεξάνδρας Τσίου προς τον μελετητή τους ευχαριστώ... δε ιδιαίτερως.

Πιστεύω ότι η παρούσα προσπάθεια θα φέρει θετικά αποτελέσματα και σε αυτούς που θα την διαβάσουν και θα παροτρύνουν τους νεώτερους για νέα θετικά βήματα σε άλλους τομείς για να κλυδίσσουμε το ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ Τομέα του χωριού μας.

Κοινοποίηση:

- Πρόεδρου Κοινότητας
- Πρόεδρο Πολιτιστικού Συλλόγου
- Πρόεδρο Αδελφότητας Αθηνών
- Πρόεδρο Αδελφότητας Θεσσαλονίκης
- Γραμματέα Κοινότητας
- Προς συγγενείς, συγχωριανούς και φίλους

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΝΟΥΤΣΟΣ

Α:	Αγία Κυριακή	Δ:39	Δέση
2:	Αγία Παρασκευή	Ε:40	Εικόνημα ΜητισιοΝούτσου
3:	Αγία Τριάς	41	Ελατιά
4:	Αγιός Αθανάσιος	42	Ελατιά Κουλιούφα
5:	Αγιος Γεώργιος		
6:	Αγιος Δημήτριος	Σ:43	Ζγούρα
7:	Αγιος Μηνάς	44	Ζουμπούλη
8:	Αγιος Νικόλαος	κί	
9:	Αγριοκέρασα	45	Καζάνι
10:	Αλατσιά	46	Καλάμι
11:	Αλατσιά Κουλιούφα	47	Καλλιθέα
12:	Αμπέλια	48	Καλύβια Κουλιούφα
13:	Αμπέλια Φασουλέϊκα	49	Καμπίτσιος
14:	Αρβανίτης ρέμα	50	Κάπστα
15:	Αρένα Ανω	51	Καρανίκ
16:	Αρένα Κάτω	52	Καραούλι Μάρου
17:	Αρκουδόπετρα	53	Καρυές
18:	Ασπρόπετρα	54	Καψάλα
19:	Βαθύλακκος	55	Κεφαλόβρυσο
20:	Βάπτιση	56	Κλίτση
21:	Βίμσα	57	Κοκκινόπετρα
22:	Βλαχόστρατα	58	Κόπστα
23:	Βούγγουρο	59	Κούλια
24:	Βρύση Δημητράκη	60	Κουλιακάδες
25:	Βρύση Μάτσιακα	61	Κούμπλα
26:	Βρύση Νούτσου	62	Κρανιές
27:	Βυρά	63	Κρανιά Κωστάκη
28:	Γεφύρι Εθνικής Οδού	64	Κριθάρια Νούτσου
29:	Γεφύρι Κεφαλοχωρίου	65	Κρουονέρι
30:	Γεφύρι Μύλου	Λ 66	Λεποκαρυά
31:	Γεωργάκη	67	Λίβα
32:	Γχωρσιές	68	Λίοβα
33:	Γκουμπέδια	Μ 69	Μάρμαντακο
34:	Γκουσιαβέτσι ρέμα	70	Μάρμαρο
35:	Γκούστερίτσα	71	Μάτσιακας
		72	Μεσοχώρι

76	Μπακακάκια
77	Μπαλογιάννη
78	Μπατάνια
79	Μπάχα
80	Μπεχωτά
Μ 81	Μπούγια
82	Μπρέμστο
83	Μύλος
84	Μύλος Μιχοτρούλια
85	Μύλος Παπά
86	Μύλος Τσίου
87	Μυλούρα
88	Μύτκα
Ν 89	Νταούτη
90	Ντιβόυκα ρέμα
91	Ντουκανάρη
Ξ 92	Ξεκώματα
Π 93	Παληκούλα
94	Παληομανάστρη
95	Παναγιά
96	Παπαγιάννη
97	Παπαμάρινα
98	Πάτωμα
99	Πατηρίτσα
100	Πέντε Βρύσες
101	Πετρέτσι
102	Παρασπόρης ρέμα
103	Πιστίλιαπη
104	Πλάκα
105	Πλατώνια
106	Πρίθνια
107	Προσήλια Μπαντανίον
108	Προσήλια Σιουμουλάζαρη
Ο 109	Προφήτης Ηλίας
Ρ 110	Ράμστα
111	Ράχη Παπά
112	Ρίπαν
113	Ρόγγια Κωστάκη
114	Ρόγγια Προφήτη Ηλία
115	Ρόγγια Πατώματος
Σ 116	Σαραντάπορος
117	Σέρπσα
118	Σιδεριές
119	Σιουποτήρι
120	Σιουμουλάζαρη
121	Σκέμια
122	Σουρβιές
123	Σταυρός
124	Στράτη
125	Σηλιά
Τ 126	Ταχιάρηης
127	Τζίμες
128	Τρανός λάκκος
129	Τρίγωνο
130	Τρικαλινή
131	Τσιαμμένος
Φ 132	Φούρνος Τζιάτζιου
133	Φραξιά
134	Φραξιά Φασουλέϊκα
135	Φτέρες
136	Φτιά
137	Φτελιάδια
138	Φωκάλες
Χ 139	Χαντάκια
140	Καραούλια
141	Κεκογιάτση

Ο 109	Προφήτης Ηλίας
Ρ 110	Ράμστα
111	Ράχη Παπά
112	Ρίπαν
113	Ρόγγια Κωστάκη
114	Ρόγγια Προφήτη Ηλία
115	Ρόγγια Πατώματος
Σ 116	Σαραντάπορος
117	Σέρπσα
118	Σιδεριές
119	Σιουποτήρι
120	Σιουμουλάζαρη
121	Σκέμια
122	Σουρβιές
123	Σταυρός
124	Στράτη
125	Σηλιά
Τ 126	Ταχιάρηης
127	Τζίμες
128	Τρανός λάκκος
129	Τρίγωνο
130	Τρικαλινή
131	Τσιαμμένος
Φ 132	Φούρνος Τζιάτζιου
133	Φραξιά
134	Φραξιά Φασουλέϊκα
135	Φτέρες
136	Φτιά
137	Φτελιάδια
138	Φωκάλες
Χ 139	Χαντάκια
140	Καραούλια
141	Κεκογιάτση

Η μελέτη «τοπωνυμίου»
 Κεφαλοχωρίου «δημοσιεύεται»
 κατά την ημερίδα

ΤΟΠΩΝΥΜΙΚΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ
 (Ερμηνευτική και ετυμολογική προσέγγιση)

του Θωμά Β. Ζιώγα

1. Αφορμή για αυτό το άρθρο στάθηκε ο κατάλογος και τα λοιπά στοιχεία των τοπωνυμίων του Κεφαλοχωρίου που δημοσίευσε στα τεύχη 33 και 43/1990 του περιοδικού "Κονίτσα" ο φίλιτος Σωτήρης Φασουλέϊκας, γραμματέας τότε της Κοινότητας Κεφαλοχωρίου. Εκεί καταχωρήθηκαν, σαν ένα κατάστιχο ονομάτων, επειδή δεν καλογωριζώ την τοπογραφία του χωριού, ζητήσα και είχα περίσφιξη βοήθεια σε πληροφορίες από τον Κεφαλοχωριτή Κώστα Επαμ. Τσίο. Αμφότερους τους ευχαριστώ και με τούτη εδώ τη γραφή.

Ας αρχίσουμε από το παλιό όνομα του χωριού.
 Λουψικό το: [Στου Λουψ' και ο κατοίκος Λουψιώτ'ς].
 Για όσους το αγνοούν, γράφουμε ότι ΛΟΥΨΙΚΟ είναι το παλιό όνομα του σημερινού χωριού ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ και πρώην ΛΥΚΟΡΡΑΧΗ, που ήταν κτισμένο ψηλά, μακριά από τον Σαραντάπορο ποταμό, στην πλαγιά του βουνού κάτω από τις κορυφογραμμές του Γράμμου ΑΡΕΝΕΣ.
 Όλη η έκταση που ορίζει το χωριό αποτελεί μια ενιαία και σαφώς οριοθετημένη λεκάνη απορροής, εντός της οποίας ρέει ένα τριηκτικό ρέμα. Αυτό το ρέμα είναι γνωστό στους πολλούς σαν "Λουψιώτικο ρέμα" ή απλώς "Λουψιώτικο". Οι ίδιοι οι Λουψιώτες το αποκαλούν Ντιβόικα. Λόγω της μεγάλης έκτασης του χωριού, της απότομης κλίσης του εδάφους και των υψηλών δεικτών υετού, το ρέμα αυτό παρουσιάζει μεγάλη παροχή πλημμύρας, τυρβώδη ροή και έχει υπέρμετρη

ορμή και ταχύτητα. Συνεπεία αυτών είναι να παρασυρθεί, καθώς βιάσι κυλάει, πέτρες, ξύλα, και κάθε άλλο υλικό που αποσπαστεί διαβρώνοντας το έδαφος. Γι' αυτόν τον λόγο είναι σφοδρά επικίνδυνο για όσους τολμούν να το διαβούν το χειμώνα, κυρίως στο τελευταίο τμήμα της κοίτης του πριν εκβάλει στον Σαραντάπορο ποταμό, γιατί σ' αυτό το σημείο διευρύνεται πολύ. Συχνές είναι οι ιστορίες για ανθρώπους που παρασυρθηκαν ή πνίγηκαν εκεί.
 Έκανα όλη την παραπάνω περιγραφή, γιατί πιστεύω ότι αυτό το ρέμα έχει σχέση με την ονομασία του χωριού, όπως παρακάτω θα προκύψει.
 1) Το πιο απλό θέμα που μπορεί να προχειριστεί κανείς για την ερμηνεία είναι από το ΛΑΤ. lupus (=λύκος). Απ' εδώ και η ονομασία Λυκορραχή. Δεν νομίζουμε όμως ότι είναι ορθή αυτή η ερμηνεία, αν και γραμματικά φαίνεται σωστή, γιατί λύκοι υπάρχουν αφθονία σε όλα τα δασωμένα μέρη του τόπου μας, γεγονός που δεν δύναται μονοσήμαντα να χαρακτηρίσει το συγκεκριμένο χωριό.
 2) Άλλη εκδοχή είναι η προταθείσα από τον Max Vasmer εκ του ΣΛ. lub (=φλοιός δένδρου). Ερευνώντας περαιτέρω το θέμα βρίσκουμε:
 Βουλγ. lub (=φλούδα, φλοιός).
 Σερβ. lub (=φλοιός δένδρου, φλαμουριά, φίλυρα, ταινία φλοιού φίλυρα).
 Ισπαν. lupiti (=εκφλοιώ, ξεφλουδίζω, εκκελυφώνω).
 Ρωσ. lubocka (=καλάθι από φλούδα δένδρου)

2.

Λυβί (φλοιός, τριηκτικό ρέμα) και φλοιός (φίλυρα) για να εκφλοιού φίλυρα).
 Όλες προέρχονται από το αρχ. Ελλ. "λύπος" (=λεπός, φλούδα), εξού "λύπισμα" (=λεπίσμα, φλούδα βγαλμένη από οπωρικά, φλοιός) και "λοπιζώ" (=λέπω, λειπίζω, αφαιρώ τον φλοιό, ξεφλουδίζω), καθώς και το συγγενικό Λατ. liber (=βιβλίο, φίλυρα, το ενδότερο του δένδρου λεπός, φλοιός, με πιθανό αρχικό θέμα lubro).
 Δεν φαίνεται ότι μπορεί να προκύψει από τις παραπάνω ΣΛ. λέξεις κάποια αποδεκτή και πειστική ερμηνεία του ονόματος ΛΟΥΨΙΚΟ. Από ό,τι γνωρίζω ούτε και πολλές φίλυρες (φλαμουριές, κοινώς φέλιουρες) υπάρχουν εδώ, που δικαιολογούν μια συσχέτιση. Πιστεύω ότι είναι εσφαλμένη τούτη η εκδοχή.
 3) Μελετώντας τη μαστόρική τοπική διάλεκτο, δηλ. τα κουδαρίτικα, βρίσκουμε τις εξής λέξεις: Στα βόρεια του Σαραντάπορου μαστοροχώρια, π.χ. Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη, Λένε ντιβόλο το νερό, ενώ στα νότια χωριά, π.χ. Καστανιανή, Δροσσηγη, το λένε λουψιώτι. Και οι δύο λέξεις ενυπάρχουν στο μελετώμενο χωριό, αφού Λουψικό είναι το όνομά του και Ντιβόικα λέγεται το ρέμα που το διαρρέει.
 Πρέπει, λογικώς εχόντων των πραγμάτων, να υπάρχει διαπλοκή αυτών των δύο σπουδαιών κουδαρίτικων λέξεων με το όνομα του χωριού.
 Από τον ήχο "(χ) λαπ-(χ) λαπ" της λαψής και "(γ)λουπ-(γ)λουπ" της λαψής προκύπτουν:
 αρχ. Ελλ. "λάπτω" (=πίνω με τη γλώσσα σαν σκύλος, ρουφώ, πίνω με ορμή, Αρβ. llar ή llur, Βουλγ. larar), "λαψύσω" (=καταβροχθίζω, κατατρώνω, καταπίνω, Αρβ. lupr), και οι

λέξεις της τοπικής διαλέκτου "λουπώνω" (=καταπίνω, καταβροχθίζω, Λατ. glutio, Βλαχ. glurire), "γλουπος" (=λαίμος σκίου ή αγγείου - κατάποση, Λατ. glutiui), "χλαπακιάζω" (=τρώνω λαιμαργα, καταβροχθίζω).
 Εξ όλων αυτών των συναφών Βαλκανικών λέξεων, προέρχεται το μαστόρικο λουψιώτι (=το νερό, δηλ. αυτό που πίνεται), απ' όπου πιθανώς και το όνομα του χωριού ΛΟΥΨΙΚΟ, που σημαίνει "τόπο με πολλά νερά". Τα τωρινά πραγματολογικά στοιχεία του χωριού, δεν συνηγορούν πλήρως στην αποδοχή τούτης της άποψης.
 4) Ίσως ο μεγάλος χείμαρρος, ο οποίος διασχίζει τον τόπο και έχει το όνομα Ντιβόικα (β.λ.), είναι εκείνος που σημάδεψε και ονοματοδοτήσε το χώρο και το ίδιο το χωριό.
 - Στα παλ. ΣΛ. LUPBŠH ή lupiti (=βίαση αποσπώ, αρπαζώ, αφαιρώ, αφελκώ).
 Στα Βουλγ. lupam (=κτυπάω, κοπανώ) και lupna (γκρεμίζωμαι, πέφτω).
 Στα Σερβ. lupati ή lupiti (=κρούω, πλησσω, πατάσσω, παίω).
 Στα Αρβ. lup(e)shi (=αφανιστής, καταστροφικός).
 Από την κοινή ρίζα lup- των ανωτέρω λέξεων και με χρήση της συνήθους δλαβικής τοπωνυμικής κατάληξης -SKO προέκυψε η έκφραση LUP-SKO, και ελληνοποιημένα Λουψικό, που σημαίνει "ορμητικό, καταστροφικό, αρπακτικό".
 Αλλά και το άλλο όνομα του ρέματος, δηλ. το Ντιβόικα, έχει την ίδια ακριβώς σημασία, εξηγούμενο από το Λατ. denalino ή dinolino (=κατακυλιώ, κατακυλιώ, αναστρέφω, κατακυλιώ), από όπου προέκυψε και το μαστόρικο ντιβόλο (=νερό), ως ακο-

3.

λούς: δινοενο>ντιβό(ε)ικα
 ντιβόικα (=νερό, δηλ. αυτό που πίνεται). Αλλά και από το παλ. ΣΛ. dino (αγριός) να εξηγηθεί το Ντιβόικα, πάλι στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγουμε.
 Φαίνεται πως αρχικά το ρέμα είχε το λατινογενές όνομα Ντιβόικα. Σε χρόνια υστερότερα, αλλοεθνείς έποικαι έδωσαν στο ρέμα το ομοίσημο σλαβικό όνομα ΛΟΥΨΙΚΟ. Αργότερα, όταν το χωριό κτίστηκε κοντά στο ρέμα αυτό, πήρε το όνομα του ρέματος, δηλ. ονομάστηκε ΛΟΥΨΙΚΟ. Όμως, χωριό και ρέμα δεν μπορούσαν εσείς να φέρουν το ίδιο όνομα. Επρεπε να γίνει σαφής διάκριση. Για τη σημαση του ρέματος έγινε χρήση του αρχικού ονόματος Ντιβόικα, το οποίο είχε διασθωθεί από τους αυτόχθονες. Έτσι, με το πέρασμα των αιώνων, ξεχάστηκε παντελώς ότι Λουψικό ήταν το όνομα του ρέματος.
 Άγιος Αθανάσιος ο: Θέση όπου υπάρχει εξωκλήσι του αγίου. Αγινούμια, ως ονομασίες τόπων, υπάρχουν και τα εξής: "Αγία Κυριακή", "Αγία Παρασκευή", "Αγία Τριάδα", "Άγιος Γεώργιος", "Άγιος Δημήτριος", "Άγιος Μηνάς", "Άγιος Νικόλαος".
 Αγριοκέρασα τα: Τόπος που είχε πολλές αγριοκερατές.
 Αλατσιά η: Μέρος όπου πάνω σε λιθόπλακες δίνουν αλάτι στα ζώα. Υπάρχουν δύο τέτοιες τοποθεσίες. Η μια πάνω από τη θέση Μάρμαντακο και η άλλη νότια του παλιού χωριού Λουψικό. Άλλη τοπωνυμία είναι η "Αλατσιά τ' Κουλιούφα".
 Αμπέλια τα: Τοποθεσία κοντά στον ποταμό Σαραντάπορο όπου υπήρχαν αμπέλια. Εκεί τώρα κτίστηκε το νέο χωριό το Κεφαλοχώρι.

Αρβανίτης ο: Ρέμα στη νότια πλευρά του χωριού Λουψικό. Λιγνίστε τώρα επεισοδία με κάποιον Αρβανίτη έγινε εδώ, ίσως πνιγμός ή σκοτωμός, και ονομάστηκε έτσι το ρέμα.
 Αρένα η: [Στ' v Αρένα]. Τα ψηλά βραχώδη βουνά πάνω από το χωριό που αποτελούν την προς νότο κορυφογραμμή του Γράμμου. Η πάνω Αρένα είναι προς το χωριό Αετομηλιά και η κάτω Αρένα προς το χωριό Ζέρμα. Από τη διαβρωση των βραχωδών κορυφών προέκυψαν μεγάλες φαρμάδες ή χαλικιακές συγκεντρώσεις (χαλικαριές, σάρες) υλικού ακριβώς εκεί όπου τελειώνει η ζώνη της οξυάς. Εξ αυτού ονομάστηκε το βουνό, γιατί Λατ. arena (=άμμος, ψάμμος).
 Αρκουδόπετρα η: Τοποθεσία με σημάδια πέτρα κάτω από την κορυφή Καζάνι (β.λ.). Εδώ λένε ότι ήταν η κοίτη αρκούδας γι' αυτό και την ονόμασαν έτσι.
 Ασπρόπετρα η: Μέρος πλησιόχωρο προς τη θέση Αλατσιά στο δρόμο για την τοποθεσία Μάρμαντακο. Μεγάλη άσπρη πέτρα σημαίνει τον τόπο τούτο.
 Βαθύλακκος ο: Μεγάλο και βαθύ ρέμα στα ΒΔ όρια του κοινοτικού χωριού, προς τη θέση Σιουμουλάζαρη (β.λ.).
 Βάπτιση η: [Στ' Βάπτει]. Φημολογείται ότι στην θέση τούτη που είναι σε επαφή με το μέγα ρέμα Ντιβόικα, υπήρχε οικισμός. Η ονομασία προέρχεται από το Ελλ. "βάπτω" (=βυθίζω στο νερό, βυθίζω σε βαθύ, χρωματίζω) και "βαπτίζω" (=βυθίζω σε νερό). Για κάποιο συναφή με τα παραπάνω λόγο, που είναι άγνωστος τώρα σ-

και υποφωτισμοι μνημω... τε τούτο το μέρος έγινε ομαδική βαπτιση των εντοπιων...

Βίμ(ι)στα η: [Στ' Βίμστα]: Τοποθεσία που κείται λίγο ψηλότερα από το σημερινό χωριό Κεφαλοχώρι...

Βλαχόστρατα η: Μονοπάτι πάνω από το Λούψικο από όπου διέρχονταν τα κοπάδια των νομάδων...

Βούγκουρο το: [Στο Βούγκουρο]: Τοποθεσία προς το χωριό Ζέρμα στο οποίο και μερικώς ανήκει. Επίσημα μετωνομάστηκε σε "Γελαδότοπος"...

Βρύση η: [Στ' Βρύση]: π.χ. οι τοπωνυμίες "η βρύση τ' Μάτσιακα", "η βρύση τ' Δημητράκι"...

τις εκτίσαν η στα χωράφια των οποίων βρισκόνταν οι βρύσες αυτές. Βυρα τα: [Στα Βυρα] Τοποθεσία στην οποία το χειμώνα σχηματίζεται σε υπάρχουσα εδαφική κοιλοτητα...

Γεφύρι το: [Στου Γεφύρι]: Θεσεις όπου υπάρχουν γέφυρες, π.χ. "στου γεφύρι τ' Μύλου" και οι νεότερες γεφυρώσεις που νηγαίναν ή ερχόνταν από τα χειμαδιά...

Γεωργάκη: [Στ' Γιωργάκι]: Κείται πάνω από τη θέση Βυρά (β.λ.) και είναι σαφέστατα κτητοριώνυμο. Κάποιος Γεωργάκης ενέμετό αυτό το μέρος.

Γκορτσιές οι: [Στ' Γκορτσιές]: Πρόκειται για τόπο που έχει πολλές αγριοαχλαδιές. Στην ντοπιολαλιά μας λεμε η "γκορ(ι)τσιά" (=αγριαπιδιά, αχράς, Αρβ. gorrice-a), εκ του Σλ. gorica krusha (=ορεινή αχλαδιά, δηλ. άγρια).

Γκουμπέδια τα: Είναι ένας εξαιρετικός ίσος λιβαδότοπος. Η ονομασία προκύπτει με συνεκφορά του "γουνά πεδία", δηλ. γόνιμα ισώματα, εκ των αρχ. Ελλ. "γουνός" (=πολύκαρπος αγρός) και "πεδίων" (=κάμπος, ισώμα).

Γκουσιαβέτσι το: [Στο ρέμα Γκουσιαβέτσι]: Το μικρό αυτό ρέμα διέρχεται μέσα από το παλιό χωριό Λούψικο και εκβαλλει χαμηλά στο μεγάλο ρέμα

επιηλυδες Σλαβοι βρηκαν εδω καποιο μνημειο και ονομασαν ετσι την τοποθεσια. Η ανευρεση και άλλων αρχαιοτήτων στον εγγυς χωρο του νεου οικισμού του Κεφαλοχωρίου δικαιολογει ετούτη την αποψη.

Άλλη εξήγηση προκύπτει από το Σλ. karushta (=κραμβολαχανο, λαχανο, μάπα), εκ του Λατ. carui (=κεφαλή) και σημαίνει "λαχανόκηπος", σε συνδυασμό με το αρχ. Ελλ. (Δωρικό) "κάπος" (=κήπος, Αρβ. korsh-i).

Κερανίκ' η: [Στ' Καρανίκ']: Πρόκειται για κτητοριώνυμο, γιατί το επίθετο Καρανίκας υπάρχει εν αφθονία και σήμερα στο χωριό.

Καρσούλι το: Κυρίως έτσι λένε την τοποθεσία "στου καρσούλι τ' Μάμ", που δηλώνει ότι κάποιος Μάμος είχε εκεί παρατηρητήριο. Υπάρχει στο χωριό και η τοπωνυμία "στα Καρσούλια". Στην τοπική μας διάλεκτο "καρσούλι" (=παρατηρητήριο σε κορυφή, βίγλα), εξηγούμενο από το Τουρκ. karakoli (=φυλάκιο, περιπόλος, φρουρά, Ισπαν. caracol, Βενετ. caraglio).

Καρυές οι: [Στ' ς Καρυές]: Τοποθεσία εντός του παλιού χωριού Λούψικο με πολλές καρυδιές, που στην τοπική διάλεκτο λέγονται "καρυές".

Καψάλα η: Η τοποθεσία τούτη, εγγύτατα ευρισκόμενη στο ρέμα Πιστίλιανη (β.λ.), κάηκε παλιά για να ανοίξουν νέα χωράφια. Παρόμοια τοποθεσία στη γειτονική Δροσοπηγή (Κάντσικο) την ονομάζουν "τα Καψάλια".

Κεφαλόβρυσο το: Μεγάλη πηγή με αφθονο νερο από όπου υδρεύεται σήμερα το νέο χωριό Κεφαλοχωρι.

Κλιση η: [Στ' Κλιση]: Είναι ένας χωραφοτοπος, με καλη σοδεια σιταριου, γεματος με χαμηλα βλασταρωτά δένδρα. Η ονομασία προήλθε από το παλ. Σλ. klisa (=καύση, βση, αλάλα-

γη), γιατί απο τη ραχη της θεσης αυτης φώναζαν για να ακουστουν μακρια. Αναλογη θεση στη Δροσοπηγη (Κάντσικο) τη λένε "Βότα (η)", εκ του Λατ. voco (=φωναζω).

Κοκκινόπετρα η: Υπάρχουσα σημαδιακή κοκκίνη πετρα ονοματισε την τοποθεσία τούτη

Κόπστα η: [Στ' Κόπστα]: Επίσημως ονομάζεται πλέον "κήπος", και σωστά, γιατί Αρβ. korsh-i (=κήπος). Όντως εδω υπηρχαν παλιά αρκετοί κήποι.

Ακομή παλ. Σλ. korishte (=δору, κοντάρι), οπότε και από εδω μπορεί να προέλθει κάποια λογική εξήγηση.

Κούλια η: Υψηλή κορυφή στο σύραχο με απέραντο αγναντεμα. Στα νεο Ελλ. "κούλια" (=πύργος, μικρό φρούριο, σκοπία), από το Τουρκ. kuie (=φρούριο). Φαίνεται πως εδω, στα χρόνια της τουρκοκρατίας, υπηρχε μόνιμη φρουρά για την επιτήρηση της περιοχής.

Κουλιακάδες οι: [Στ' ς Κουλιακάδες]: Οι ραχες που βρίσκονται λίγο υψηλότερα απο τη θέση Κούλια (β.λ.), με την οποία οπωσδήποτε και σχετιζεται η εξήγηση της ονομασίας της. Ίσως είναι παραφθορά του ορθου "Κουλιάρκαδες", γιατί Τουρκ. arka (=ράχη).

Κούμπλα τα: Τοποθεσία που είχε πολλές κορομηλιές, οι οποίες στην τοπική διάλεκτο ονομάζονται "κουμπλιές", απ' όπου και ονομάστηκε ο τόπος.

Κρανιές οι: Είναι φυτώνυμο, γιατί το μέρος έχει πολλά δένδρα κρανιάς, από όπου πήρε το ονομά της και η τοποθεσία. Άλλη τοποθεσία ονομάζεται "στ'ν κρανιά τ' Κωστάκι", επειδή είχε σημαδιακή κρανιά σε χωράφι καποιου Κωστάκη

Κριθαρια τα: Κυρίως η τοπωνυμια

Ντιβόικα (β.λ.). Η ονομασία παρέμφαρται απο το τοπικό "κοσιαβος" (=τρέχατος, γρήγορος, ωκύς, ταχύς), εκ του Τουρκ. kosma (=τρέξιμο), και μεταφορικως σημαίνει "ταχινό ρεμα".

Ενδεχομένως και από το παλ. Σλ. kushati (=άπτομαι, εφάπτομαι) να προήλθε η ονομασία, επειδή το ρέμα άπτεται στον οικισμό Λούψικο.

Γκουστερίτσα η: [Στ' Γκουστερίτσα]: Η τοποθεσία αυτή, στα όρια με την έκταση του χωριού Ζέρμα, είχε πολλές σαύρες, γιατί λένε "γκουστερίτσα" (=σαύρα, Σλ. guster). Εντεύθεν, λοιπόν, και η ονομασία.

Γύφτισσα η: [Στ' Γύφτισσα]: Κάτι τι σχετιζόμενο με κάποια γύφτισσα, αγνωστο τώρα σε μας, ονομάτισε τούτη την τοποθεσία, η οποία κείται δίπλα στη θέση Μούκα Πέτρα (β.λ.), εκτος και το εδαφός της είναι κατάμαυρο.

Γύφτος ο: [Στ' Γύφτ']: Εδω, στον πολεμο του 1940, σκοτώθηκε και ενταφιάστηκε κάποιος γύφτος, ονοματι Χαλκιάς, από τη Βουρμπιανη, γι αυτό την τοποθεσία τη λένε συχνότερα "Στ' γύφτ' το μνήμα".

Δέση η: [Στ' Δέση]: Στο ρέμα κάτω από τη Μούκα Πέτρα κάθε χρόνο εφτιαχναχ "δέση" παροχέτευσης του νερού για το πότισμα των κήπων στη θέση Ραμάτα (β.λ.). Εξ αυτού και η ονομασία.

Εικόνημα το: [Στου Κόντζμα]: Κυρίως η τοποθεσία "Κόντζμα τ' Μήτσιου Νούτσου" που αναφέρεται σ' αυτόν που εφτιαξε το εικόνημα. Το επώνυμο Νούτσος είναι και σήμερα συνηθες στο χωριό. Τοπωνυμία "Κόντζμα" υπάρχει και στο γειτονικό χωριό Δροσοπηγη (Κάντσικο)

Ελάτια η: Τοποθεσία υψηλοσταθμη, κατάφυτη με ελάτα. Υπάρχει και η το-

πωνυμια "Ελατιά τ' Κουλιούφα".

Ζγούρα η: [Στ' Ζγούρα]: Σκωριόχρωμη όψη πρέπει να έχει το εδαφος ή τα πετρώματα στη θέση αυτή, γιατί Βουλγ. zgurta (=σκουριά, Ρουμ. zgura), λέξεις προερχόμενες εκ του Ελλ. "σκωρία". Αλλά και από το παλ. Σλ. zgoreti (=παρακαίω) παρόμοια σημασία προκύπτει.

Ζουμπούλη η: [Στ' Ζουμπούλη]: Δείχνει κυριώνυμο. Κάποιος ονόματι Ζουμπούλης νέμονταν αυτήν την έκταση. Ίσως πάλι στην τοποθεσία τούτη να φύτεψαν πολλά "ζουμπούλια" (=υάκινθοι, Τουρκ. zübül) και να την ονόμασαν έτσι.

Καζάνι το: [Στου Καζάν]: Λεβητόσχημη κορυφή του βουνού Πάνω Αρένα, εξού και η ονομασία της, γιατί Τουρκ. kazan (=λέβης, καζάνι).

Καλάμι το: [Στου Καλάμι]: Τόπος με πολλά καλάμια και νερά.

Καλλιθέα η: [Στ' Καλλιθέα]: Θέση με απέραντη θέα προς τον Σαραντάπορο ποταμό.

Καλύβια τα: Έτσι λένε κυρίως την τοποθεσία "στα καλύβια τ' Κουλιούφα" που αναφέρονται στον ιδιοκτήτη τους, ονόματι Κουλιούφας.

Καμπίτσιος ο: [Στου Καμπίτσιου]: Επίσημα ονομάζεται πλέον "Πλάτωμα". Στην ουσία προκειται για μικρό ισώμα στο βουνό Κάτω Αρένα. Η λέξη προήλθε εκ του Λατ. campus (=πεδίων - επίπεδον).

Κάπστα η: [Στ' Κάπστα]: Η χαμηλόσταθμη και ομαλή τούτη τοποθεσία βρίσκεται σε επαφή με το μέγα ρέμα Ντιβόικα, ακριβώς έναντι από το σημερινό χωριό Κεφαλοχώρι, εκεί όπου κτίστηκε το νέο κοιμητήριο.

Επειδή στα παλ. Σλ. karishte (=τέμενος, βωμός, αγάλμα, είδωλο, ξόανο, στήλη) σκεφτήκα ότι οι παλαιότε-

"στα κριθαρια τ' Νούτσου" τοποθεσία υψηλοσταθμη όπου καποιος ιδιοκτητης Νούτσος εσπερνε κριθαρι.

Κρουονέρι το: [Στου Κρουονέρ']: Η υπάρχουσα εκεί πηγη με το παγωμενο σχεδόν νερό της ονομάτισαν την τοποθεσία αυτή.

Λεφτοκαρυά η: Είναι σαφως φυτώνυμο. Κάποια μεγάλη λεπτοκαρυά ήταν το σημα αυτού του τόπου και τελικα τον ονομάτισε.

Λίβα η: [Στ' Λίβα]: Στην τοποθεσία τούτη υπαρχαι αξιόλογη πηγή από την οποία ονοματίστηκε, γιατί αρχ. Ελλ. "λίβας" (=πηγή, ροη, στάλαγμα).

Λίσβας ο: [Στου Λίσβα]: Πρόκειται για τοποθεσία με σκληρό και αγονο εδαφος. Στην τοπική διάλεκτο λένε "λίσβας" ή "λίσβारी" (=άγονος τόπος με αργιλώδες εδαφος, το μη εύφορο χωράφι) και "λίσβας" (=πελιδνός, ωχρός και κατ' επεκταση καχεκτικός, ισχνός), εκ του Λατ. liveo (=είμαι πελιός).

Μαργιαντσκό το: [Στου Μάργιαντσκού]: Καλός γονιμος τόπος, απέναντι από το παλιό χωριό Λουψικο, με πολλά χωράφια, ωπορικά και κλήματα. Ίσως εκ του αρχ. Ελλ. "μαργαίνω" (=μαινομαι) να ονοματίστηκε, με την έννοια του "υλομανούς", δηλ. τόπου που μαινεται απο βλαστηση, πράγμα αληθέστατο.

Άλλη εξήγηση μπορεί να εδοθει από το Λατ. marga (=είδος ηηλού, μάργα), αρκει το εδαφος της περιοχής να έχει τετοια σύσταση.

Από το Τουρκ. margya (=πρόβατα) θα μπορούσε να προκύψει κάποια αποδεκτη και λογικοφανής ερμηνεία, π.χ. "Προβατοτόπος".

Μάρμαρο το: Η βραχώδης απότομη πλαγια πάνω απο το Κεφαλοχωρι Μάτσιακος ο: [Στου Μάτσιακου]: Εί-

να κτητοριώνυμο, καποιος Μάτσιακας είχε εδω κτηματα και εδωσε το ονομά του στον τόπο. Σχετικό και το τοπωνυμιο "η βρύση τ' Μάτσιακα".

Μεσοχώρι το: Τό κέντρο του παλιού χωριού Λουψικο όπου ήταν και η εκκλησία.

Μηλιές οι: [Στ' ς Μηλιές]: Βεβαίως και είναι φυτώνυμο. Το μέρος είχε πολλές μηλιές και το ονομασαν έτσι.

Μεγαλάκκος ο: Σημαίνει το μεγάλο ρέμα, γιατί εμεις στον τόπο μας "λάκκος" λέμε το ρέμα.

Μούκα Πέτρα η: [Στ' Μούκα Πέτρα]: Πρόκειται για μοναχικό μεγάλο ριζικό βράχο, ορατό από το Λούψικο, προς την κατεύθυνση του χωριού Αετομηλίτσα (Ντέντσικο). Η λέξη εξηγείται από το τοπικό η "μούκα" (=βουβή), εκ του αρχ. Ελλ. "μυκός" (=άφωβος, βωβός, μυττός, Λατ. mutus, Ιταλ. moccio). Όντως, έτσι απόμακρη και μοναχική που είναι η πέτρα αυτή, σωστά τη θεωρούν οι επιχώριοι βουβή. Στη μαστορική ή κουδαρίτικη διάλεκτο "μούκα" (=νύφη), γιατί παλιά αυτή στέκονταν αμίλητη και βουβή σε ολη την διάρκεια της γαμήλιας τελετής.

Σφόδρα χωδαίνει η προταθείσα από τον Max Vasmer εξήγηση εκ του παλ. Σλ. MbHb (=βρυο, Αρβ. myk), εσφαλμένη απόδοση του Ελλ. "μυκής", με την έννοια της βρυοσκεπυς πέτρας.

Μπακακάκια τα: [Στα Μπακακάκια]: Σημαίνει "στα Βατρακάκια", γιατί τοπικώς λέμε "μπακακάκι" (=μικρό βάτραχο), εκ του αρχ. Ελλ. "βάβακος" (=βάτραχος).

Μπαλογιαννη η: [Στ' Μπαλογιάννη]: Δείχνει κτητοριώνυμο, κάποιος ονοματι Μπαλογιαννης είχε εδω δικαιωματα ιδιοκτησίας η νομής και ονοματίσε τον τόπο.

Μπατανία τα: Στον εφραμύλο που υπήρχε παλιά στο ρέμα αυτής της τοποθεσίας, ανάμεσα από τις θέσεις Ραμστα και Κοπίστα, λειτουργούσαν "μπατανία" ή "μαντανία" με τα οποία επεξεργάζονταν τα υφαντά.

Μπάχα η: [Στ' Μπάχα]: Είναι ένας υψηλοσταθμός και ανεμοδαρτός τόπος πάνω από τη θέση Βυρά (β.λ.). Η ονομασία σημαίνει "Επίνεμη", εκ του παλ. Σλ. rabaht (= ανεμω, εκθέτω στον ανεμο - σαλεύω, σειω) και rah (=φυσημα, πνοή).

Μπελντο τα: Ασπρολίθαρα διάσπαρτα έχει αυτός ο τόπος και τον ονόμασαν έτσι, γιατί Βουλγ. belota (=ασπράδα, ασπρίλα, λευκότητα).

Μπούγια η: Τόπος που έχει ηχώ, και αυτό σημαίνει η ονομασία του προκύπτουσα εκ του Ελλ. "βοή" (=βουή, Αρβ. buj-a). Όμοια τοπωνυμία υπάρχει και στο χωριό Δροσοπηγή (Κάντσικο), ακριβώς έναντι από το Κεφαλοχώρι, στην αντιπέρα όχθη του Σαρανταπορου ποταμού.

Μπρέμστο το: [Στου Μπρέμστου]: Επισήμως τώρα το λένε "Αδιάβατο". Είναι ένα μικρό και κλειστό μέρος ακριβώς δίπλα από το ορμητικό ρέμα Ντιβόικα. Η ονομασία σημαίνει "Βουιστό", ετυμολογούμενη εκ του αρχ. Ελλ. "βρεμω" (=βουίζω, βροντώ, αντηχώ, μουγγρίζω), γεγονός που σφειύεται στην βοερά ροή του μεγάλου ρέματος Ντιβόικα.

Μύλος ο: Τοποθεσία όπου υπήρχε νερομύλος. Τέτοιοι νερομύλοι ήσαν στις θέσεις "στού Μύλου τ' Μίχου τ' Ρούλια", "στού Μύλου τ' Παπά", "στού Μύλου τ' Τσιού".

Μυλούρα η: Είναι μια μεγάλη κατολισθηση κάτω από τη θέση Αι-Γιώργης και αυτό μεταφορικός σημαίνει η ονομασία της ετυμολογούμενη από το οικόσιτο "μαναρία" που εξηγούνται από το λατ. manarius (= ο δια της χειρός τρεφόμενος).

Ξεκόμματα τα: Κατωφερής τόπος με ασταθές και κατολισθαίνον έδαφος, το οποίο "ξεκόβεται" και κατακυλάει.

Παλιοκούλα η: Τοποθεσία με υψηλή κορυφή προς την πλευρά του ρέματος Πιστίλιανη, παρά τα όρια με την έκταση του χωριού Αετομηλίτσα (Ντέντσικο).

Η λέξη μαρτυρεί ότι παλιά εδώ ήταν "κούλια" (=πύργος, μικρό φρούριο, σκοπία), από το Τουρκ. kule (=πύργος).

Παλιομανάστηρο το: Εδώ λένε ότι υπήρχε κάποτε μοναστήρι. Αυτό μόνο η τοπωνυμία το μαρτυρεί και δεν διασώζεται καμία παράδοση σχετική. Το μέρος κείται προς την πλευρά του ρέματος Πιστίλιανη.

Παναγιά η: Εδώ είναι κτισμένο το εξωκλήσι της Παναγίας.

Παπαγιάννη η: [Στ' Παπαγιάνν']: Δείχνει και είναι κτητοριώνυμο.

Παπαμάρτινα η: [Στ' Παπαμάρτινα]: Τοποθεσία λίγο πιο πίσω από τη θέση Αι-Γιώργης. Φαίνεται για κτητοριώνυμο.

Πάτωμα το: [Στου Πάτουμα]: Ισόπεδη σχεδόν έκταση στο σύρραχο που χωρίζει τις κοιλάδες των ρεμάτων Ντιβόικα και Πιστίλιανη, χαμηλότερα από την τοποθεσία Μούκα Πέτρα.

Πατηρίτσα η: Είναι η βάση, η "πατώσια", ενός γκρεμού όπου υπάρχει μονοπάτι και αυτό υποδηλώνει η ονομασία της, ετυμολογούμενη από το αρχ. Ελλ. "πατος" (=μονοπάτι, τρίβος). Από το νέο Ελλ. "πατερίτσα" (=βακτηρία, δεκανίκι) δεν μπορεί να προκύψει πειστική ερμηνεία.

Παύλος Βουρσας, εκ. Χανδακας, 1997

Ελλ. "μύλος"

Μυτκα η: [Στ' Μυτκα]: Μικρή προεξέχουσα εδαφική έκταση, δηλ. μια μικρή έκταση. Η συνήθης τοπωνυμία "Μυτικός" σημαίνει κορυφή, εκ του Ελλ. "μύτη" το αρχ. Ελλ. "ριον".

Νταούτη η: [Στ' Νταούτ']: Δείχνει κτητοριώνυμο. Κάποιος αλλοεθνής τσιφλικας με αυτό το όνομα, ίσως Τουρκαλβανός, νέμονταν αυτόν εδώ τον τόπο, που κείται δίπλα στη θέση Ραμστα (β.λ.), και πήρε το όνομά του.

Ντιβόικα η: [Στ' Ντιβόικα ή στο ρέμα Ντιβόικα]: Είναι το μεγάλο ρέμα που διασχίζει τον ευρύτερο κοινοτικό χώρο. Επίσημα ονομάζεται πλέον "ρέμα Λυγερής", επειδή κάποιος εσφαλμένως το συσχέτισαν με το Σερβ. dena ή dinojka (= νέα, άγαμος, παρθένος, κόρη).

Σωστότερη είναι η εξήγηση από το παλ. Σλ. divji = αγριός, οπότε dinojka reka (=αγριοπόταμο).

Άλλη πιθανή ερμηνεία είναι από το λατ. dionino (=κατακυλίω, κατακυλινώ, αναστρέφω, κατακυλινώ), οπότε Ντιβό(λ)ικα (=κατρακυλιστή, ορμητική, σπερχνή). Πιστεύω ότι αρχικά και η λέξη Λούψ(ι)κο (β.λ.), πριν καθιερωθεί σαν ονομασία του χωριού, αναφέρονταν σε τούτο το ρέμα και είχε παρόμοια σημασία.

Ντουκανάρη η: [Στ' Ντουκανάρ']: Το μέρος τούτο έχει πηγή με άφθονο νερό και κάθε χρόνο εκεί στήνονταν στρούγγα. Η λέξη παρέφθαρται από τη συνεκφορά της φράσης "στού Κανάρη" και σημαίνει "στού Βοσκού". Στην τοπική μας γλώσσα "καναρά" (=αιγοπροβάτα ή αμνοερίφια ελεύθερης περιπατητικής βοσκής) και "κανάρης" ή "καναριάρης" (=ο βοσκός τέτοιων αιγοπροβάτων), από το νέο Ελλ. "καναρία" (=ποδιά), σε αντίθεση με τα εδώ πεντε πηγές οι οποίες ονομάτισαν την τοποθεσία.

Πευκόφυτο το: Απόμακρη τοποθεσία κατάφυτη με πεύκα.

Παρασπόρης ο: [Στου Παρασπορί]: Είναι όνομα ρέματος. Φαίνεται πως τα εκατέρωθεν χωράφια καλλιεργούνταν σαν "παρασπορία", δηλ. γι' αυτά δεν πλήρωναν γεώμορο στον όποιο τσιφλικά ήταν τότε. Εξ αυτού ονομάστηκε έτσι και το ρέμα.

Πιτρέτσι και Πετρίτσι το: [Στου Πιτρέτσ']: Υψηλή τοποθεσία εκεί όπου η ζώνη της οξυάς συναντά τα γυμνά βραχώδη πρανή του βουνού Αρένα. Το έδαφος είναι μια μεγάλη χαλικάρια, η οποία δημιουργήθηκε από τη συσσώρευση λιθαρίων και σκύρων που κατακυλούν από τη διάβρωση των βράχων της Αρένας. Σαφέστατα η ονομασία εξηγείται από τη λέξη "πέτρα", όπως και η όμοια τοπωνυμία του χωριού Πυρσόγιαννη "ο Πετρίτ' ς".

Πιστίλιανη και Πιστίλιαη η: [Στ' Πιστίλιαν' και Στ' Πιστίλιαη']: Το μέγα ρέμα που διασχίζει τον ευρύτερο χώρο του γειτονικού χωριού Αετομηλίτσα (Ντέντσικο). Λόγω της λίαν επικλινούς κοίτης και της μεγάλης λεκάνης απορροής που έχει, είναι πολύ ορμητικό και επικίνδυνο ρέμα. Ως εκ τούτου η ονομασία θαυμάσια εξηγείται από το λατ. pestilens (=φθοροπρός, ολέθριος, καταστρεπτικός), λαμβανόμενου μάλιστα υπόψη ότι η Αετομηλίτσα κατοικείται από βλαχοφωνούς Έλληνες.

Πλάκα η: Από τους σχιστόλιθους αυτού του χώρου έβγαζαν "σχιστόπλακες" για την επικάλυψη των στεγών του χωριού, εξου και η ονομασία.

Πλατώνια τα: Στα μέρη μας "πλατώνια" λένε το υψηλό πλατόνι.

Προσπλία τα: Ονομασία τοπωνυμίου.

λίαν και τέτοιοι είναι π.χ. "τα προσπλία τ' ς Σιουμλαζαρ' ς" και "τα προσπλία στα Μπαντανία".

Προύσια η: [Στ' Προύσια]: Απόμακρη περιοχή, περα από τη θέση Πευκόφυτο. Η ονομασία ερμηνεύεται "Ανθρακία". Φαίνεται πως εδώ κάποιος εφτιαχνε ξυλοκάρβουνα ή ο τόπος έχει οψη καμένου, γιατί τοπικώς λέμε "προύσια" (=δυνατά φωτιά με πυρώδη θρακα, λατ. rufna, Αρβ. rufsh), απάντα εκ του Ελλ. "πυρ".

Προφήτης Ηλία ο: Εδώ υπάρχει το εξωκλήσι του προφήτη Ηλία.

Ράμστα η: [Στ' Ράμστα]: Είναι κάλος και πολυβλαστός τόπος, απέναντι από το παλιό χωριό Λούψικο. Φημολογείται ότι εδώ ήταν παλιά ένας ομώνυμος οικισμός, ο οποίος κάποτε συγχωνεύτηκε με το Λούψικο. Η εκεί παρουσία των εξωκλήσιων της Παναγίας και των Ταξιαρχών μάλλον κάτι τέτοιο υποδηλώνει.

Η ονομασία εξηγείται από το λατ. ramus (=ραδαμνος, κλωνάρι, βλαστάρι), οπότε Ραμ(ου)στα (=ραδαμνών, τόπος κατάφυτος με βλασταρωτά δένδρα), όπως και πράγματι είναι.

Ραχη του Παπά η: Είναι προφανής η ερμηνεία της.

Ρόγκια τα: Τέτοιες τοποθεσίες είναι "στα ρόγκια τ' Κωστάκ'", "στα ρόγκια τ' Προφήτ' Ηλία", "στα ρόγκια στού Πάτουμα" και αναφέρονται σε ονόματα ανθρώπων ή τοποθεσιών. Στην τοπική γλώσσα "ρόγκι" (=νεοανοιγμένο χωράφι που προέκυψε από αποψίλωση ή κάψιμο δάσους) και Αρβ. roge (=ξέφωτο μέσα σε δάσος), λέξεις προερχόμενες εκ του λατ. rogus (=πυρα, φωτιά).

Σαρανταπορος ο: Το μεγάλο ποτάμι που διασχίζει την μεζιζονα έκταση

τον δρομο τον συντηρούσαν με αγγαρείες οι χωριανοί, ενδεχομένως κατ' απαίτηση του τσιφλικά Νταούτη. Εκ του λατ. strata via (στρωμένη οδός) εξηγείται η τοπωνυμία.

Σελιά τα: Πρόκειται για τα καλά και ευφορα χωράφια κοντά στο χωριό Λούψικο. Από το παλ. Σλ. selo (=αγρός, χωριό, χώρα) εξηγείται η ονομασία.

Ταξιάρχης ο: Από το εξωκλήσι των Ταξιαρχών ονομάστηκε η θέση.

Τζύμες οι: Σε τούτη την τοποθεσία, κάτω από το επιφανειακό έδαφος, υπάρχει άμμος, την οποία παλιά χρησιμοποιούσαν και ως οικοδομικό υλικό. Η λέξη σημαίνει "Άμμούδες" και εξηγείται από το Τουρκ. kum (=άμμος), ειπωμένο με τσιτακισμό και παραφθορά.

Τρανός Λάκκος ο: Συνήθης τοπωνυμία στα Μαστοροχώρια που σημαίνει "μεγάλο ρέμα".

Τριγώνιο το: Μικρή τοποθεσία τριγωνικού σχήματος ανάμεσα από ρέματα.

Τρικαλλινή η: [Στ' Τρικαλλινή]: Ονομασία βρύσης του χωριού Λούψικο, πάνω από τη γειτονία των Φασουλαίων, προς τη θέση Καραούλια. Καμία απολύτως σχέση με τα Τρικάλα Θεσσαλίας. Η ονομασία παρέφθαρται από το αρχ. Ελλ. "τρικαλλινάος", δηλ. εξαιρετικά καλλίρροη πηγή, όπως και φαίνεται ότι ήταν κάποτε.

Τσιμέντος ο: Τόπος με πολλά πεύκα. Στα Τουρκ. cam (=πέυκο), οπότε η τοπωνυμία αποδίδεται ως "Πευκών".

Φούρνος τ' Τζιάτζιου ο: [Στ' Τζιάτζ' του Φούρνου]: Περίκλειστο μέρος προς το ρέμα Πιστίλιανη, καταφυγή και άνδρο κλεπτών. Εδώ λημέριασε, εφτιαξε μάλιστα και φούρνο όπως μας αποκαλύπτει η τοπωνυμία, ο φο-

των Μαστοροχωρίων και ρεει μεταξύ, Γράμμου και Σμολικά.

Σερπσα η: [Στ' Σερπσα]: Η τοποθεσία τούτη είναι μια κατολισθηση, και αυτο σημαίνει το ονομα της, εκ του λατ. serpo (=ερπω - ολισθαίνω, βραδέως κινούμαι).

Σιδεριές οι: Λένε ότι στη θέση αυτή έβγαζαν παλιά σιδερένια δοκανα για να πιάνουν λύκους και αρκούδες.

Σιουποτηρι το: Σημαίνει τοπο με νερά και ποτίστρες, γιατί στην τοπική διάλεκτο λένε "σιαποτούρα" ή "σιοποτούρα" (=πολύ πηγαίο νερό που πεφτει σε κανάλη για πότισμα - ποτίστρα, πιστρα), λέξη που παρέφθαρται εκ του Ελλ. "διαποτίζω", εξου Σλ. sorot (=ταφρος με νερά, ύδατα) και Βλαχ. "σόπουτου" (=κρουνός, βρύση).

Είναι σνήθης τοπωνυμίο, π.χ. "Σιαπούτο" στη Δροσοπηγή (Κάντσικο), "Σιόπατου" στο Παλαισελλι, "Σιπούτα" στο Κερασσοβο.

Σιουμλαζαρη η: [Στ' Σιούμ' Λάζαρ']: Η τοποθεσία αυτή βρίσκεται ανάμεσα από τη Μούκα Πέτρα και το μέγα ρέμα Πιστίλιανη σημαίνει "στο δάσος του Λάζαρου", γιατί Σερβ. shuma (=δάσος).

Σκέρνια τα: Σημαίνει γκρεμούς απότομους και βραχώδεις, γιατί Αρβ. shkemb-i (=βραχος), και είναι γειτονική με τη θέση Μπρέμστο (β.λ.).

Σουρβιές οι: Οπωσδήποτε είναι φυτόνυμο, γιατί ο τόπος έχει άφθονες "σουρβιές". Στα λατ. sorbus (=το αγκαθωτό δένδρο σόρβος η ήμερος, αρχ.

Σταυρός ο: Το εικονοστάσι που σημαίνει τη θέση ονομάτισε και τον τόπο.

Στράτη η: Είναι το μονοπάτι, κοινώς "στράτα", που οδηγεί από το Λούψικο προς τη θέση Νταούτη (β.λ.). Αυτόν

βερός Τζιατζίας η Τζιατζός, περιβοήτος ληστής της περιοχής. Αυτόν, λένε, ότι τον σκότωσαν οι κάτοικοι του γειτονικού χωριού Επταχωρι σε ένα δρο που του έστησαν σε ρέμα του Χωριού Δροσοπηγή, το οποίο εκτοτε λέγεται "Στ' Τζιατζ' του Λάκκου".

Φραξιά τα: Είναι φυτόνυμο, γιατί στην τοπική διάλεκτο λένε "φραξός" (=το δένδρο μελία, μέλεγος, φράξινοσ ο όρνος, λατ. fraxinus). Άλλη τοποθεσία λέγεται "στο φραξιά το Φασουλαϊκά".

Φτέρες οι: Μέρος που έχει πολλές "φτέρες" δηλ. είναι γεμάτο από το φυτό πτεριδίο το αετειον, αρχ. Ελλ. "πτερίς".

Φτειά η: [Στ' Φτειά]: Το σωστό είναι "στη Φυτεία", δηλ. στην κατάφυτη τοποθεσία, όπως και πράγματι είναι αυτή η θέση που κείται στο νέο χωριό Κεφαλοχώρι.

Φτελιάδια τα: Το μέρος έχει πολλές "φτελιές" και γι' αυτό ονομάστηκε έτσι. Η αρχ. Ελλ. "πελέα" (=το δένδρο ούλμος ο πεδινός, κοινώς βρυσαία) συναντάται συχνότατα στα μέρη μας.

Φουκάλες οι: Τοποθεσία όπου έκοβαν κλαδιά για πρόχειρες σκούπες, τις οποίες στην τοπική διάλεκτο τις λένε "φουκάλες" αντί του σωστού "φροκάλες".

Ακόμη στην τοπική γλώσσα "φουκάλη" (=το φυτό υπερικόν το ούλον, κοινώς σκουπόχορτο), από το οποίο φτιάχνουν σαρωθρα, ίσως η αρχ. Ελλ. "σάρος". Ενδεχομένως εκεί να φυόνται αυτά τα φυτά.

Χαντάκια τα: Χάνδακες, που για κάποιο λόγο ανοιχτηκαν εδώ, ονομάτισαν τη θέση.

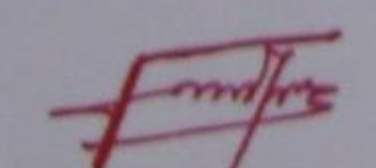
ΧΑΡΤΗΣ
 Κλίμα: ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ
 Δήμος: ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ
 Νομός: ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΜΕΛΕΤΗ
 ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΕΥΑΓ. ΝΟΥΤΣΟΥ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Σύνορα
- Μονοπάτι
- Οδός Χωματή
- Οδός Ασφαλτοστρωμένη
- Πηγή - Βρύση Ποταμού
- Γέφυρα

Αλώνι Πετρίνο
 Εκκλησία Εικόνα
 ΚΑΡΑΟΥΛΙ Τοποθεσία
 Ρ Ρέμα
 Καλύβα

0 250 500
 1:50,000